10 ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎԵԼԵԿԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, ՊԱՊ ԱԼԻ ՃԱՏՏԷՍԻ, 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ

ارمنیجه سورهانتاق غزته‌سی صاحب امتیازی د. جیوه‌لك
باب عالی جاده‌سی نومرو ۲۰

DIRECTION DU JOURNAL ARMÉNIEN
SOURHANTAG
20, Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԲԱՑԻ ԿԻՐԱԿԷՆ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ
12 ամիս կանխիկ դր. 75
6 » » » 40

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ
12 ամիս կանխիկ դր. 100
6 » » » 50

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ
12 ամիս կանխիկ ֆրք. 22
6 » » » 11

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ՍԿՍԻ
ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՅ
10ԻՆ 20ԻՆ ԵՒ 30ԻՆ

ԾԱՆՈՒՑՄԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 դր.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

ՕՐԱՑՈՅՑ
ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ

1904

ՀԻՆ ՏՈՄԱՐ — ՕԳՈՍՏՈՍ 17 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
Գ. օր Վերափոխման։
ՆՈՐ ՏՈՄԱՐ — ՕԳՈՍՏՈՍ 30
Լտ. Ռոզայի կուսին։
ՓԱՃԱՔԱԱՆ. — 1322 ՃԷՄԱԶԻՒԼ ԱԽԸՐ 16
ԿԷՍ ՕՐ. — Թրք. 5.27 Եւր. 5.19

ԲԱՐԵՍԻՐԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՀԱՄԱՐԱՏՈՒԹԻՒՆԸ ՄԻԱԿ ՄԻՋՈՑ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՎՍՏԱՀՈՒԹԵԱՆ

Սանասարեան վարժարանի խնամակալութեան կողմէ հրատարակուած ընտուար տետրակը, որ նոյն վարժարանի քսանամեայ տեղեկագիրը կը կազմէ եւ որու ամփոփումը փութացինք տալ շաբաթ առաջ, եւ Գալֆաեան որբանոցի Տիկնանց Խնամակալութեան կողմէ հաղորդուած նոր ցուցակը՝ նոյն որբանոցի վերաշինութեան համար եղած նուիրատուութեանց՝ զոր հրատարակեցինք ի մէկ, ինչպիսին երկու անջատ իրողութիւններ են, եւ սակայն գրեթէ միեւնոյն ատեն մամուլին մէջ լոյս տեսնելով, առիթ կ'ըլլան՝ գաղափարներու զուգորդութեամբ մը՝ կարգ մը խորհրդածութիւններու։

Այդ հրատարակութեանց առաջինին, այն է Սանասարեան կրթական Հաստատութեան քսանամեայ տեղեկագրին կամ աւելի ամփոփումին ընթերցումով՝ ամէն կրթասէր անձնաւորութեան կրած առաջին տպաւորութիւնը կ'ըլլայ երախտագիտութեան խորունկ զգացում մը այդ վարժարանին հիմնադիր-բարերարին հանդէպ, որու վեհանձն առատաձեռնութեամբ ու մեր ուսումնասէր Վեհափառին բարձր հովանաւորութեամբն ու շըհորհիւ նոյն վարժարանը մօտ քառորդ դարէ ի վեր գաւառի մէջ կը սփռէ գիտութեան եւ ուսման լոյսը, յօգուտ ամբողջ երկրին եւ հայ հասարակութեան մասնաւորապէս, ենթադրելով իսկ որ կէտ առ կէտ ճիշդ ըլլան նոյն վարժարանին ուսումնական եւ մատակարարական վիճակին մասին եղած քննադատութիւնները, գաւառի մէջ երկրորդական կրթութիւնը տարածող գրեթէ միակ այդ Հաստատութիւնը մեծագոյն բարիքը եղած է իր գտնուած շրջանակին մէջ, եւ աւելի՛ մեծ օգուտներ կոչուած է տալու Առիկայ կ'ընենք վստահ չըլլալով մը, ապահով ըլլալով խնամակալութիւնը կազմող անգամոց բացարձակ անաչառութեանը եւ ձեռնհասութեանը վրայ, որով անոնք գիտեն վերջ տալ ո եւ է քննադատութեան բարեկամական ժամանակաւոր անպատեհութեանց, որոնք կրնան ստուերել վարժարանին կանոնաւոր ընթացքը։ Կը կարծենք թէ ատիկայ ալ մեր կարծիքով նուիրատուներու վստահութեան հարցին մէկ մասը կը կազմէ։

քննադատելի իրողութեան՝ վարժարանին ուսումնական թէ մատակարարական վիճակին մէջ, ինչպէս գիտցած են ամէն տարի կանոնաւորապէս համարատուութիւն ընել, եւ մանաւանդ այս տարի ամփոփ եւ ժամանակագրական տեսակէտով իսկ կարեւոր տեղեկագրութիւն մը ընել, անցեալ քսանամեայ գործունէութիւններուն։

Սանասարեան վարժարանի տեղեկագրին ամփոփումէն ետքը, երէկ առաւօտ եւս հրատարակուեցաւ Գալֆաեան որբանոցի վերաշինութեան ծախուց ի նըպաստ եղած նուիրատուութեանց նոր մէկ ցուցակը, որուն ամբողջական գումարը կը յանգի իբր 750 ոսկի։ Այս թուանշանը եթէ մէկ կողմէ ապացոյց մըն է նոյն որբանոցի Տիկնանց Խընամակալութեան եւ վերաշինութեան հոգող յանձնաժողովին անձնուէր աշխատութեանց, միւս կողմէ իր լաւութեանը մէջ ամէնէն պերճախօս փաստն է հաստատելու թէ ժողովրդային վստահութիւնը միայն կրնայ կանգուն պահել մեր կրթական եւ բարեսիրական հաստատութիւնները, չէն ու պայծառ՝ մեր եկեղեցիները։

Այն խեղճ ու կրակ ու տակաւին հազիւ երկու տարի առաջ նիւթապէս թէ բարոյապէս քանդուած վիճակին հասած հաստատութիւնը, որ Գալֆաեան Որբանոց կը կոչուէր եւ որ — հակառակ գերազանցօրէն անձնուէր ու բառին բովանդակ նշանակութեամբ սուրբ կոչուելու արժանի կնոջ մը նախաձեռնութեամբ հիմնուած ու շարունակուած նըւիրական գործ մը ըլլալուն — հեռու մնացած էր ժողովրդեան սրտէն ալ, մտքէն ալ հաւասարապէս, այժմ նիւթապէս ու բարոյապէս հիմէն վերա կանգնուած է կրնանք ըսել, շնորհիւ կազմուած գիտակից, խղճամիտ ու անձնուէր ջանքերու եւ մանաւանդ շնորհիւ այն վստահութեան, զոր երկու տարիէ ի վեր գործին գլուխը գտնուող անձնաւորութիւնները ներշնչեցին բարեսէր ժողովուրդին։

Ընթերցողները արդէն գաղափար կազմած են վերաշինուող որբանոցին շէնքին մասին, շնորհիւ այն մանրամասն նկարագրութեան զոր թերթիս խմբագիրներէն մէկը ըրաւ, անձամբ տեսած այցելութենէ մը ետքը։ Զմրան սաստկաշունչ ցուրտին դէմ գրեթէ մերկ եւ անպատսպար մնացած որբուհիները, որոնց խնամոտ գուրգուրանք մը եւ մայրական հոգածութիւն կը նուիրուի արդէն երկու տարիէ ի վեր, եւ որոնց կանոնաւոր կրթութիւն մը տալ կ'աշխատուի, մէկ երկու ամիսէն պիտի կրնան պատսպարուիլ նաեւ հաստատուն ու իր «Որբանոց» անուան ըստ բաւականին արժանի շէնքի մը մէջ, որու ծակոտիքներէն դեկտեմբերի ցուրտ հովերը այլ եւս չպիտի մտնեն չէնքէն ներս՝ մինչեւ ոսկորնուն ծուծը սառեցնելով մերկ եւ անպատսպար որբուհիները. Ընդհակառակն բաղդատական հանգստաւէտութիւն մը պիտի վայելեն, զո'նէ էանաֆ ընտանիքի զաւկի մը ունեցածին չափ։

Խղճամիտ ու գիտակից գործունէութեան եւ մանաւանդ ատոր ներշնչած հանրային վստահութեան հետեւանքն է այս գեղեցիկ արդիւնքը։ Եւ ինչ որ մենք պիտի ուզէինք անգամ մըն ալ ըսել, այդպիսի վստահութիւն մը ներշնչելու պէտքն է բոլոր հանրային մարմիններու, եկեղեցական, կրթական, բարեսիրական թէ վանական հաստատութիւններու գլուխը գտնուող անձնաւորութեանց։ Այդ վստահութիւնն է որ մօտաւոր թէ հեռաւոր բոլոր ազգայիններու սիրտը տաք պահած է Ազգ. Հիւանդանոցին վրայ, որուն Հոգաբարձութիւնը փութկոտութիւնը կ'ունենայ իր տարեկան հաշուետուութիւնը ընելու կանոնաւորապէս, եւ այս անգամ եւս կրցաւ հուսկ ուրեմն նոյն բազմաճիւղ Հաստատութիւնը օժտել որքան ձեռնհաս նոյնքան եւ խղճամիտ տնօրէնով մը, որուն պէտքը հետզհետէ աւելի եւ զգալի կը դառնար հիւանդանոցի ներքին բարեկարգութեանը համար։

Այդ վստահութեան շնորհիւ է որ մեր Աղքատախնամները, մեր Կրթ. Մասնախումբերը ու վերջապէս հանրային օգտին համար աշխատող բոլոր Մարմինները յաջող արդիւնքներով պսակուած կը տեսնեն իրենց ջանքերը։ Եւ եթէ այդ վստահութիւնը ներշնչելու միջոցներն են խղճմտութիւնը, գործին գիտակցութիւնը, տրուած նպաստի մը բուն իսկ իր նպատակին յատկացուելու հոգածութիւնը եւ ուրիշ նմանօրինակ պայմաններ, ատոնց գլխաւորն է սակայն համարատուութիւնը։ Ժողովուրդը իրաւունք ունի մանրամասնօրէն գիտնալու իր տուած դրամին ոչ միայն ի՛նչ նպատակի ծախսուիլը, այլ եւ ի՛նչ եղանակով ծախսուիլը, իրաւունք ունի հարցնելու, փնտռելու թէ՝ ընդհանրապէս տառնոցներով ու քառնոցներով հաւաքուած առաւել կամ նուազ կարեւոր գումարները ծախսուելու ատեն կը ցուցուի՞ այն խնայասիրութեան ոգին, զոր ամէն մարդ կը ցուցնէ իր անձնական դրամը ծախսելու ատեն. Թէ ոչ շռայլօրէն կը վատնուին, երկրորդական, երրորդական կամ թերեւս բոլորովին անպէտ բաներու յատկացուելով, կամ ո՞վ գիտէ գուցէ այս ինչ կամ այն ինչ հացկատակին օրկորը պարարելով։ Ուր որ համարատուութիւն չկայ, նուիրատու բարեսէր ու բարեպաշտ հասարակութիւնը իրաւ ընական ընթացքով կը մղուի — եւ իրաւունք ունի — այդ կարգի ենթադրութիւններ ընելու, ենթադրութիւններ որոնք իրենց բնական ու անմիջական հետեւանք կ'ունենան ցուրտ վերաբերում այն բարեսիրական թէ բարեպաշտական հաստատութեանց հանդէպ, որոնց վարիչ մարմինները խույս կուտան հաշուէ, համարատուութենէ։

Սանասարեան վարժարանի Խնամակալութիւնը՝ բարեսէրներու նուիրատուութեանց պէտք չունենալով հանդերձ

ԶԱՐՄԱՅՐ

ԳԱՒԱՌԻ ԿԵԱՆՔԸ

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

Գիւղական բարքեր. — Ամուսնացումի մը հետեւանքը. — Թատերական խումբեր.

Գեղերու մէջ կարդալ-գրել գիտցողը մատով կը ցուցնեն։ Մեծ համարում կը վայելէ ան։ Գեղին ամէն բանն է ինք։ Իրեն կը դիմեն ընկերական թէ ընտանեկան ո՛ և է խնդիրի համար։ Իր վճիռը մեծ կշիռ ունի։ Վարչական գործերու համար ալ մեծ կարեւորութիւն ունի ինք։ Ուստի... ան ալ կ'ազդէ միամիտ համայնքին։

Եէնի-Խան ալ ունի աս ապրանքէն հատ մը։ «Վարժապետ» կը կոչուի ինք առանց այդ պաշտօնը ունենալու։ Տասնեակ տարիներ առաջ վանքի մը անկիւն, քիչ մը հայերէն, պտիկ մըն ալ տաճկերէն կարդալ սորվեր է։ Գեղին «Սաղմոսն Իմաստունն»ն է հիմակ։ Մէկը չի կրնար իր հաւուն «քիշտ» ըսել։ Վա՜յ է եկեր յանդգնողին գլուխին։ Աս «Խելօք Դաւիթ»ին երեսէն, այսօր, շատ մը մարդիկ ապերջանիկ եղած են։

Գեղերու մէջ, շատ հետաքրքրական սովորոյթներ կան։ Օր. համար, Եէնի-Խան, պատանի մը նշանուելէ առաջ աղջիկ մը կը սիրէ։ Ատոր առաջին անգամ, նուէր մը կուտայ։ Ընդունե՞ց։ Ուրեմն նշան է թէ աղջկան ծնողքները հաւանութիւն ունին։ Ուստի, մանչը՝ ա՛լ առանց վախնալու կը տեսնուի իր սիրուհիին հետ, որուն համար են է՛ն թարմ պտուղները, է՛ն խորունկ չորերը։ Մանչը՝ այսպէս՝ կը կերցնէ, կը կշտացնէ, մինչեւ օժիտցու մը չորեղէն իսկ կուտայ, ու ա՛ն ատեն բուն նշանը կը դրկէ երբ նիւթապէս լաւ վիճակ մըն ա՛լ ապահոված կ'ըլլայ, որով հարսնիքը մօտեցած կը սեպուի։ Մանչը սիրած աղջիկը չի կրնար լքել. որովհետեւ գող գեղով իրեն դէմ կը դառնան։

Տղայ մըն ալ, սովորութեան համեմատ, դժբախտութիւնը կ'ունենայ աղջիկ մը սիրելու։ Ժամանակ վերջ, նշանուելու կ'ելլէ։ Աղջկան ծնողները իրենց ազգականներուն կ'իմացնեն։ Կը պատահի որ գեղին «Խելօք Դաւիթ»ը ազգականը ըլլայ այդ օրիորդին։ Արդ, այդ կոկոզավիզ «կարդացող»ը հաւանութիւն չի տար։ Զորս կողմէն կը միջամտեն։ Մտիկ չըներ։ Մանչուն կողմինները կը թախանձեն, կ'աղաչեն, և. զած ծախքերը կը յիշեն։ Զըլլար։ Անդրդուելի կը մնայ մեր «Խելօք Դաւիթ»ը։

Ցուսահատութեան ու զայրոյթի վայրկեանի մը մէջ, մանչուն կուսակիցները կ'որոշեն ու կ'ուխտեն աղջիկը փախցնել Սըվազ ու պսակել տունը։ Գիշերը, կը մտնեն «վարժապետ»ին տունը, ուր փոխադրած էին հարսնցու աղջիկը։ Աճապարանքի մէջ, «Խելօք Դաւիթ»ին քոյրը կը հափափեն, սակայն ձայնէն ստուգելով որ սխալեր են, տեղը կը վերադարձնեն։ Հարսնցու աղջիկը չեն կրնար գտնել։ Այդ պահուն ճեռք չանցնին գեղին վարժապետը՝ «Խելօք Դաւիթ»ը, զոր կը ծեծեն «սանտ» մը պլղուրի չափ։ Զայները կը բարձրանան։ Շուրջի տուները կ'արթննան. բայց գուսները վրանուն սխալած (զոցուած) գըտնելով, բուխերիկներէն ու երդիկներէն (տանիքի վրայ բացուած լուսամուտ) դուրս կը թափին։ Բարեբախտաբար կառավարութիւնն կ'իմանայ։ Ու քանի մը հասը իր ձերբակալէ անմիջապէս։ Լուսնալուն. շատեր կը վերցուին իրենց տուներէն կամ գործերու վերեւէն։

Ահա՛ աս դատն է որ կը տեսնուի տեղւոյս դատարանին առջեւ։

* *

Ոմանք կը կարծեն թէ, զարգացածները ընթերցումի ներգործական բերկրանքը, իսկ անզարգները ներկայացումի կրաւորական հաճոյքը կը սիրեն։ Բայց ես կը խորհիմ թէ թատրոնը ամէնուն ալ կ'ազդէ, հետեւապէս ամէնէն ալ կը փնտռուի։ Իրա՛ւ է որ հասարակ մըտքերը աղօտ ու ցուրտ հաճոյք մը կը զգան գիրքերէն, մինչդեռ իրենց տեսած ներկայացումը բաւական ճշգրիտ կերպով կրնան ըմբռնել ու պատմել։ Թատրոնը հրապարակային դասախօսութիւն մըն է, ուր, պատկերներու վրայ կը բացատրուին դասին է՛ն էական մասերը։ Թատրոնը իր գերին մէջ կ'ըլլայ, երբ «անբարոյացուցիչ տարրերը վերցուին մէջտեղէն»։ Թատրոնն ալ իր վրան բաց կողմերը ունի, գրականութեան պէս։

Կեդրոններու մէջ, թատրոնը սովորական բան մըն է, մինչդեռ գաւառական անկիւնները հազուադէպօրէն ներկայացումներ կը տրուին։ Եւ երբ պատահի որ ատանկ բարեբախտութիւն մը կամ դժբախտութիւն մը տեղի ունենայ, ա՛լ տեսնելու է ամբոխին համախմբումը։ Ասեղ ձգելիք տեղ չի մնար։ Զեռները խելքերնին կը թացնեն։ Սակայն խենդմտքելու (պարծենալ) չէ։ Ես ալ ա՛ռք մը կը զգամ ներսիդիս։ Ե՛ս՝ որ է՛ն կատարեալագործուած թատրոնները տեսած ու վայելա՛ծ եմ։ Այո՛, ե՛ս ալ կ'երթամ չտեսի մը պէս հետաքրքիր ու զուարթ։

Սեբաստացին երեք թատերական խումբ

Սրվազ   ՎՐՈՎՐ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Բորթ Արթիւրի շուրջը կացութիւնը մինչ միեւնոյն է, հակառակ արդէն իսկ Ճափոնցիներու ձեռքն ինկած ըլլալու լուրին, որ պաշտօնական հաստատութիւն չէ գտած։ Ճափոնցիները չարունակ կը յարձակին բերդաքաղաքին վըրայ, սեղմելով իրենց պաշարման գիծը, եւ գրաւելով այս կամ այն կարեւոր դիրքը, բլուրը կամ բերդը։ Բայց Ռուսերն ալ դիւցազնական արիութեամբ մը կը կռուին, եւ կը շարունակեն եռ մղել Ճափոնցիները՝ իրենց կրած կորուստին մէկ քանի պատիկը կորուստ պատճառելով թշնամիին։ Այնպէս որ աւելի քան շաբաթէ մը ի վեր կացութիւնը չէ փոխուած։ Եւ եթէ պէտք է հաւատք ընծայել Բարիզեան խոզովակէն հասած լուրի մը, Ճափոնի պատերազմական նախարարը հրահանգ ղրկեր է մարէշալ Օյամայի՝ դադրեցնել Բորթ Արթիւրի վրայ եղած յարձակումները, որոնք շատ մահացու հետեւանքներ կ'ունենան Ճափոնցիներուն համար, և ուրիշ ծրագիր մը պատրաստուած է բերդաքաղաքը առնելու համար։ Այդ ուրիշ ծրագրով ձեռք առնուած միջոցները յայտնուած չեն տակաւին, բայց տարբեր աղբիւրէ կը ծանուցուի թէ Ճափոնցիները աւելի ապահով կերպով յարձակելու համար խոշոր թնդանօթներ դետեղելու վրայ են աւելի յառաջացած բեր համրեց աս վերջին տարիներս — Ա. Սփիրոյի խումբը, որոնց տնօրէնը Տրապիզոնցի մըն էր։ Այդ խումբը բաւական յաջող ներկայացումներ տուաւ։ Բ. խումբը՝ Ռոզայեանն էր։ Աս Իզմիրցի ամազոնը հիացուց Սըվազցիները։ Թըրթռուն, անուշ, հնչեղ ձայն մը ունէր ու ինքն ալ հրեշտակի պէս գեղեցիկ էր։ Գ. խումբն է Տիկին Ազատեանինը։ Աս վերջինին աչքառու առաւելութիւններէն մէկն է՝ պարկեշտութի՛ւնը։ Աս խումբին գլխաւոր հրապոյրն է Տիկին Հաճի Ազատեան Արապեան ու իր աղջիկը՝ Միւնիմին էֆրադ։ Ազատին՝ արտակարգ կարողութիւն մը ցոյց կուտայ իր բոլոր դերերուն մէջ. Հեյանալիօրէն ալ կ'երգէ։ Իր աղջիկն ալ հանդիսատեսներէն ծափեր խլեց թէ՛ խաղալուն եւ թէ խաղերուն մէջ։ Դեռ պզտիկ բան մըն է, հազիւ թերեւս 10 տարու։

Իրա՛ւ է որ, աս խումբերուն ներկայացումները, արուեստի տեսակէտով, հասարակ տեղիք բաներ մըն են, սակայնայնպէս, գաւառացիին համար ժամանցի ու հաճոյքի ժամեր կրնան հայթայթել Ա՛յսչափ։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԻ ԹԵՐԹՕՆԸ (140

ԱՐԱՄ ԱՆՏՕՆԵԱՆ

Դրամի Քօղին Տակ

ՎԷՊ

ՏԵՂԱԿԱՆ—ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Ժ.

Բայց Ցակոբիկ աղա չէր կրնար հաւատալ թէ Տնտեսեան կը հաւանի իր աղջիկը ամուսնացնել երիտասարդի մը հետ, որուն ընտանիքը գերագոյն ամօթին՝ անանկութեան մուրովը դրոշմուած էր տակաւին նոր նոր։

Սակայն որչափ ալ տկար՝ այդ յոյսը միակն էր. պէտք էր փորձել անգամ մը, գոնէ խղճի հանգստութեան համար։ Այդ գիմումը մուրացկանութեան պէս բան մը պիտի ըլլար, բայց պէտք էր ընել, որչա՛փ ալ դառն ըլլային հաւանական մերժումի մը պատճառելիք վերջին կսկիծն ու կատաղանքը։

Այս որոշումէն տաքէ վերջ, երբ կարգը գործադրութեան եկած էր, երկու ամուսինները նորէն կասած էին։ Ո՞վ պիտի ընէր այդ դիմումը։ Սեղանաւորը՝ իր սնանկութեան խայտառակութենէն վերջ չէր ուզեր մէջտեղ ելլել։ Կործանումը բոլորովին չէր սպաննած այն ցեղունի հպարտութիւնը որ երբեմն այնքան վէս ու գոռոզ կը դարձնէր զինքը, և որ իր նախահայրերէն մնացած ամէնէն հարազատ ու տեւական ժառանգութիւնն էր։ Մէկ անգամ մը միայն, Սոֆի կրցած էր այդ հպարտութիւնը ճըզմել, բայց ան ալ իր յաջողութիւնը աւելի զաւկի մը գոյութեան կը պարտէր, քան իր շնորհներուն ու կամքին։ Տիկին Մնեաւթեան ալ՝ նոյնչափ հպարտ ու վէս՝ ինքզինքը անկարող կը զգար Տնտեսեանի առջեւ ձեռք բանալու։ Ինք ալ անգամ մը փորձուած էր իր հպարտութիւնը խեղդելու, զարձեալ Սոֆիին քով, բայց այնքա՛ն զղջացած էր որ ա՛լ աշխարհի վրայ ոչ մէկ բան պիտի կրնար զինքը երկրորդ փորձի մը մղել։

Հարկ ծագած էր ուրեմն երրորդի մը միջնորդութիւնը ձեռք բերելու։ Եւ ո՞վ պիտի գտնէին աւելի յարմար՝ քան Տէր Պաղտասարը։

Սեղանաւորին մէկ երկտողին վրայ, վարպետորդի քահանան առտու մը եկաւ գտաւ զինքը։ Ինքն ալ տեղեակ էր սնանկութեան, ինքն ալ գիտէր Մնեաւթեանց կործանումը, և ներս մտնելուն պէս պէտք տեսաւ գոնէ քանի մը մխիթարական խօսքեր ընելու։

—Բարիլո՛յս, Ցակոբիկ աղաս, աս ի՞նչ դժբախտութիւն է, սկսաւ վշտահար մարդու շեշտով մը։

—Ի՞նչ ընենք, Տէր Հայր, Աստուած ատանկ ուզեր է, մնջեց սեղանաւորը։

—Հոգ մի՛ ըներ, Ցակոբիկ աղաս, Աստուած մէկ ձեռքով առածը միւս ձեռքով կուտայ նորէն, հոգ մի՛ ըներ... Աստուած մեծ է...

Սեղանաւորը սակայն՝ աւելորդ գայլի աւետարան մը մտիկ ընելու ո՛չ տրամադրութիւն ունէր ոչ ալ սիրտ։ Իսկոյն ընդմիջեց Տէր Պաղտասարի մխիթարականը, և

—Ինծի նայէ, Տէր Հայր, ըսաւ՝ կարճ կապելու համար, քեզի կարեւոր ըսելիք ունիմ։

—Ի՞նչ է Ցակոբիկ աղաս։

—Սուս եղիր, Տէր Հայր, սուս, մեր փորձանքը չի բաւեր, մէկ մըն ալ սա չունչանորդիին պէտան պիտի քաշենք...

—Որո՞ւ համար կ'ըսես։

—Ճանչցի՞ սա մեր Արային...

—Արային...

—Այո՛, գիտես Տնտեսեանի աղջկան խնդիրը, անպիտանը մեր վիճակին չի նայիր, կ'ուզէ որ անպատճառ Սիրանոյշը իրեն տանի. է՛ մենք մեր տէրտի՞ն մի նայինք, իր գործերո՞ւն մի նայինք, ի՞նչ ընենք։

Ցակոբիկ աղա կը ստէր։

Արայ ո՛չ թէ միայն Սիրանոյշի վրայ չէր մտածեր, այլ եւ հոգւով մարմնով ինկած էր Շաղիկի գիրկը։ Իրեն դրամ պէտք էր ամէն բանէ առաջ, եւ Եղիկ Տնտեսեանի քեռին լայնօրէն բացած էր քսակը եւ զինքը կ'ապրեցնէր։ Բայց գոնէ սեղանաւորը վստահ էր թէ աւելի փայլուն հեռապատկերի մը սիրոյն՝ Արայ իրաւ պիտի պառկի իր ծրագիրներուն։

Տէր Պաղտասար՝ Ցակոբիկ աղայի վերջին խօսքերուն վրայ սկսած էր գըլուխ երերցնել։

—Ի՞նչ կը մտածես, հարցուց սեղանաւորը։

—Կը մտածեմ որ դիւրին գործ չպիտի ըլլայ. խնդրելիքդ կը հասկնամ, բայց Տնտեսեա՞նը... ան ալ հաշուի դիր մէյ մը։

—Այսինքն...

—Այսինքն՝ Տնտեսեան փարայի թաքընմիչ եղած մարդ մըն է... նայինք պիտի ուզէ՞...

—Ի՞նչ ընենք, Տէր Հայր, աս տղուն տըտունն ալ քաշուելիք բան չէ, հէմ իրաւունք ալ ունի, վերջապէս մենք զինքը համոզեցինք ասկէ առաջ, մենք զինքը վարժեցուցինք Սիրանոյշի վրայ մըտածելու. . հիմա հարկաւ մեր օձիքը ձեռք պիտի առնէ։

—Աղէ՛կ, Ցակոբիկ աղաս... բայց զօռ գործ է, գօ՛ռ... դուն կը հասկնաս ատանկ բաներէն։

—Ես ալ դիւրին է ըսած չունիմ, ինչա՛ ալ դուն գիտես. ձեռքէդ կ'ուգա՞յ այս գործը։

—Ի՞նչ ըսեմ, կուգայ ալ, չգար ալ, բայց...

Տէր Պաղտասար՝ լեզուին տակ բան մը ունէր։ բայց չէր կրնար դուրս տալ։ Ինք չէր մտածեր բնաւ թէ Տնտեսեան կրնայ Արան մերժել՝ Ցակոբիկ աղայի սնանկութեան պատճառաւ. իր մտահոգութիւնը ուրիշ պարագայէ մը ծնունդ կ'առնէր։ Ցակոբիկ աղայի եւ Սոֆիի յաբաբերութիւնները անգամ մը յայտնուած էին եւ ամէն մարդու բերանը ինկած, Հարկաւ Տնտեսեան ալ իմացած էր։ Պիտի ուզէ՞ր իր աղջիկը կնութեան տալ այդչափ յայտնօրէն խօսուող մարդու մը զաւկին։

—Ըսէ նայինք, Տէր Պաղտասար, ձեռքէդ կուգա՞յ այս գործը, կրկնեց սեղանաւորը։

Տէր Պաղտասար՝ քիչ մը ատեն ալ մտածեց, յետոյ յանկարծ որոշում մը տալով,

—Ցակոբիկ աղաս, ըսաւ, գիտես որ քու խաթրդ չեմ կոտրեր բնաւ։

—Ճանչցմ անիկա գիտեմ, դուն սա ըսածիս պատասխան մը տուր։

(Շարունակելի)

եալ գիրքերու վրայ: Անիկայ առժամաբար ժամանակի կը կարօտի. բայց սխալ մը պիտի ըլլար ենթադրել թէ Ճափոնցիները վհատած են՝ յարձակումը դանդաղցած ըլլալուն համար. իրենց համար անհրաժեշտ է, սախողական է Բորթ Արթիւրի գրաւումը. պէտք է որ այդ կարեւոր կէտին վրայ ջախջախեն Ռուսները, որպէս զի ի վերջոյ կարենան իրենց բոլոր ուժը կեդրոնացնել Զօր. Քուրոբաթքինի դէմ: Պաշարումը կրնայ ըլլալ որ երկարաձգուի տակաւին ժամանակ մը, բայց պէտք է ապահով ըլլալ որ Միքատօին զօրքերը գերագոյն ճիգը պիտի ընեն Բորթ Արթիւրը գրաւելու համար: Ռուսներն ալ արդէն գիտնալով այդ պարագան, միջոցներ ձեռք առած են, որպէս զի ներքին նաւահանգստին մէջ խցուած մարտանաւերը թշնամիին ձեռքը չիյնան: Ինչպէս գրեցինք, հրահանգ տրուած է վերջին պահուն փակել նաւահանգստին մուտքը, և խոշոր թնդանօթները ցամաք հանելէ ետքը. ընկղմել մարտանաւերը: Այս վախճանը դիւցազնական հանգամանք մը պիտի ունենայ. բայց անօգուտ դիւցազնութիւն մը չպիտի ըլլայ, քանի որ ինչ որ ալ ըլլայ, Ծայր. Արեւելքի մէջ Ռուսիոյ ունեցած նաւային զօրութիւնը ջախջախուած է, և միւս կողմէ Ճաբոնցիներուն համար դժուար չպիտի ըլլայ բանալ նաւահանգստին խցուած մուտքը և յետոյ նաւահանգիստը գրաւելով, զայն գործածել իրենց նաւային գործողութեանց իբր խարիսխ:

∴ Լիաօ Եանկի շուրջը գործողութիւնները արդէն սկսած են մէկ քանի օրէ ի վեր ընդհանուր գծին վրայ: Քուրոքի, Օքու և Նօծու զօրավարները՝ արեւելքէն, արեւմուտքէն և հարաւէն սկսած են յարձակիլ ռուս սպարապետին գիրքերուն վրայ, և Ճափոնցիներու ըսածին նայելով, ասոնք արդէն իսկ կրցած են գրաւել Լիաօ Եանկի իշխող դիրքերը: Այս տեղեկութիւնը՝ գոնէ մասամբ՝ կը հաստատեն նոյն իսկ Ռուսները, որոնք կը խոստովանին իրենց 1500-2000 հոգիի կորուստ ունենալը, և մէկ քանի կէտերու մէջ Ճաբոնցիներու գերազանց ուժին դիմադրել չկարողանալը: Լիաօ Եանկի պաշտպանութեան ընդհանուր գծին վրայ եղած ընդհարումները սկզբնաւորութիւնն են այն մեծ ճակատամարտին որուն կը սպասուէր շաբաթներէ ի վեր: Շատ հաւանական է: Ու թէեւ Բեդերսպուրկի մէջ կը հաւատեն թէ Ռուսները յարձակողականը պիտի սկսին, բայց նկատի առնելով երկու բանակներուն ներկայ վիճակը, կարելի չէ յուսալ այդ բանը: Քուրոբաթքին զօրացուցած է, կ'ըսեն, իր դիրքերը. կարելի է, բայց ո՞րքան հազար զօրքերով: Ի վիճակի է այժմ գոնէ Ճափոնցիներուն ունեցածին չափ զօրք ճակատեցնել անոնց դէմ: Լուր ելաւ թէ ռուս սպարապետը այժմ 230 հազար զօրք ունի իր տրամադրութեան տակ և այս՝ առանց հաշուելու պահեստները: Բայց այս թիւը խիստ չափազանցուած կ'երեւայ, և բացարձակապէս անկողմնակալ թերթեր կը հաշուեն թէ Զօր. Քուրոբաթքին ներկայիս մէջ հազիւ 100,000 զօրք կրնայ ճակատեցնել Ճափոնցիներուն դէմ, որոնք հետզհետէ կը զօրացնեն իրենց բանակը: Ըսքէ ուէն 300,00 նոր զօրք և 200 թնդանօթ ճամբայ հանուած են դէպ ի հիւսիս, և տակէ գաւ դէպի հիւսիս ղրկուած են Մուքտէնի ճամբուն վրայ գտնուող ճափոնական զօրագունդերը: Ըմպէս որ Զօր. Քուրոքի և Օքուի բանակներն ալ բաւական զօրացած են, և կը պահեն իրենց թիւի գերակշռութիւնը ռուսական զօրքերուն վրայ: Հետեւաբար Լիաօ Եանկի շուրջը կացութիւնը փոփոխութիւն կրած չէ, և երկու բանակներն ալ կը պահեն իրենց նախկին կացութիւնը: Միակ նկատելի կէտը սա է որ Զօր. Քուրոբաթքին բռնած է լաւ ու խնամով ընտրուած դիրքեր, որոնք երկար ատենէ ի վեր կ'ամրացուին եւ բնականաբար կորովի դիմադրութիւն մը պիտի ընէ հոն Ճաբոնցիներուն: Բայց փորձուած է որ քաջութեան և կորովի մէջ Ռուսները դաս չեն կրնար տալ Ճափոնցիներուն, և եթէ ընդհանուր ճակատամարտը իրապէս տեղի ունենայ Լիաօ Եանկի շուրջը, շատ չանցած պիտի լսենք մանրամասնութիւնները ահաւոր կռիւներու, որոնց սարսափելի հանգամանքը պիտի գէշ անցնի այս ցաւալի պատերազմին միջոցին տեղի ունեցող բոլոր կռիւները:

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՃԱՌ ՄԸ Պ. ՊԱԼՖՈՒՐԻ ԿՈՂՄԷ

ԱՆԳԼԻՈՅ ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԸ

Լոնտոնի Առեւտրական Սենեակին կողմէ մասնաւոր պատուիրակութիւն մը հինգշաբթի օրը Պ. Պալֆուրի ներկայանալով, գանգատեցաւ թէ ռուս մարտանաւերուն բռնած ընթացքը մեծ վընաս կը պատճառէ անգլիական վաճառականութեան, թէ Ռուսիա աչառութիւն կ'ընէ գերմանական եւ ուրիշ շոգենաւերուն համար, իսկ խստութեամբ կը վարուի անգլիականներուն հանդէպ: Այս առթիւ պատուիրակները ի մէջ այլոց դիտել տուին թէ Ծայր. Արեւելք գացող գերմանական եւ աւստրիական շոգենաւերու համար ապահովագրական սակագինն է հարիւրին հինգ շիլին, մինչ անգլիական նաւերու կողմէ ղրկուած ապրանքներու համար հարիւրին 20 կը պահանջուի. իսկ ֆրանսական շոգենաւերու սակագինը գերմանականէն քիչ մը աւելի թեթեւ է:

Պ. Պալֆուր գանգատի բոլոր պատճառները իմանալէ վերջը, երկար ճառ մը խօսեցաւ: Ըսաւ թէ ամբողջ խնդիրը մէկէ աւելի ճիւղերու կը բաժնուի: Նախ պէտք է քննել այն մասնաւոր դժուարութիւնները որոնք ծագեցան անգլիական եւ ռուսական կառավարութիւններուն միջեւ, երբ Կամաւոր Տորմիղին պատկանող պարզ շոգենաւեր պատերազմական նաւի հանգամանք առնելով գրաւումներ եւ խուզարկութիւններ ընել սկսան: Անիկա շատ սուր վէճ մը յառաջ բերաւ երկու կառավարութիւններուն միջեւ, եւ հետեւանքը այն եղաւ որ ռուսական կառավարութիւնը առանց որ եւ է յայտարարութիւն ընելու սկզբունքի խնդրին վրայ, ըսաւ թէ Կամաւոր Տորմիղին պատկանող նաւերը ա՛լ որ եւ է գրաւում չպիտի ընեն: Արդ, թերթերուն մէջ հրատարակուած տեղեկութեան մը նայելով, որ վաւերական ըլլալու է, այդ նաւերէն մէկը, «Սմոլէնսք», Անգլ. նաւ մը կեցուցեր եւ խուզարկեր է. թէեւ վար չէ դրեր — Բարեյոյսի Հրուանդանին մօտերը: Անիկա շատ դժուարին տպաւորութիւն մը առաջ բերաւ եւ կառավարութիւնը սախողաբար հարցափորձեր ըրաւ թէ այս միջադէպը ի՛նչպէս հաշտեցնելու է ռուսական կառավարութեան տուած ապահովութիւններուն հետ: Կ'երեւայ թէ ոչ Լոնտոնի ռուսական դեսպանատունը եւ ոչ ալ Բեդերսպուրկի արտաքին գործերու նախարարութիւնը գիտեն թէ Կամաւոր Տորմիղին այդ երկու նաւերուն (Սմոլէնսք եւ Բեդերսպուրկ) ղըրկուած հրահանգները հասած չեն իրենց տեղը: (Այդ հրահանգներուն համաձայն, ռուսական երկու նաւերն ալ ոեւէ խուզարկութիւն եւ այլն չպիտի ընէին): Անիկա շատ ցաւալի դէպք մըն է, բայց ռուսական կառավարութիւնը այժմ խնդրած է անգլիական կառավարութենէն, որ ինք հեռագիր մը ղրկէ այդ նաւերուն: Հետեւաբար Ն. Վեհափառութեան կառավարութիւնը հրաման տուաւ Բարեյոյս գտնուող երկու անգլիական մարտանաւերու՝ անյապաղ «Սմոլէնսք»ը եւ «Ս. Բեդերսպուրկ»ը փնտռել եւ անոնց հաղորդել Ռուս կառավարութեան հրահանգը, զոր կ'երեւայ թէ չէին ստացած Ռուս կառավարութեան ղրկած միջոցով, Կարմիր ծովէն մեկնած ըլլալով: Հետեւաբար կարելի է իրապէս փակուած նկատել Կամաւոր Տորմիղին հետ առնչութիւն ունեցող միջադէպը:

Սակայն անիկա միայն մէկ մասն է այն աւելի մեծ խնդրին՝ զոր արդի պատերազմական վիճակը հանեց. —Բաւական բարդ խնդիր մը, եւ ասոր պատճառը մասամբ սա է որ Եւրոպա շատ երկար տարիներէ ի վեր տեսած չէր ճիշդ հիմակուանին պէս պարագաներ: Ներկայ պատերազմէն պարագաներ երեւան ելան որոնք քննուած չէին առաջ: Առնենք պատերազմական մաքսանենգութեան խնդիրը: Կարելի չէ պատերազմի արգիլուած նիւթերու ցանկ մը տալ. ոեւէ միջազգային օրէնսգէտ չպիտի կրնար այդ տեսակ բան մը ընել: Բայց ընդունուած սկզբունքը այն է թէ՝ պատերազմիկի մը տարուած ռազմական նիւթերը անտարակոյս պատերազմական մաքսանենգութիւն են: Այսպէս պատերազմիկի մը զինուորական գործողութեանց օգնելու համար անոր տարուած ածուխը անշուշտ արգիլուած նիւթ է: Նմանապէս պատերազմի դաշտին վրայ գտնուող բանակի մը կամ պաշարուած քաղաքի մը տարուած, կամ պատերազմիկ երկրի մը զօրքերուն կամ տորմիղներուն օգնելու համար այդ երկիրը փոխադրուած ուտեստեղէնները պատերազմի արգիլուած նիւթ են. բայց չենք կրնար ընդունիլ ռուսական զեկոյցին մէջ յայտնուած այն վարդապետութիւնը թէ՝ ածուխը, ուտեստները, բամպակը եւ ուրիշ շատ մը բաներ բացարձակապէս արգիլուած են. եւ հետեւաբար նաւի մը մէջ այդ տեսակ նիւթ գտնուիլը միայն արդարացուցիչ պատճառ մըն է այդ ապրանքը գրաւելու, և կարգ մը պարագաներու մէջ նոյն իսկ նաւը բռնելու, վար դնելու եւ արգելքի տակ առնելու: Անգլ. կառավարութիւնը այս մասին ճշգրիտ կերպով խօսեցաւ ռուսական կառավարութեան ուղղած հեռագրի մը մէջ եւ իր այս բռնած ընթացքէն չի կրնար երբեք տեղի տալ, քանի որ միջազգային ընդունուած օրէնքներու հաստատ կռուանին վրայ հիմնուած եւ քաղաքակիրթ ազգերու ընդհանուր առողջութեան համաձայն են իր տեսութիւնները:

Նաւատէրերուն գլխաւոր գանգատը հիմնուած է այն կարծիքին վրայ թէ անգլիական նաւերը տարբեր օրէնքի մը կ'ենթարկուին պատերազմիկի մը կողմէ, եւ օտար նաւերը տարբեր եւ աւելի թոյլատու օրէնքի մը: Եթէ այսպէս է, ատիկա անտարակոյս միջազգային բարեկամութեան շատ ծանր դրժում մը եւ բռնաբարում մըն է: Սակայն իրողութիւնը այն է որ, որչափ որ տեղեկութիւն ստացած է Անգլ. կառավարութիւնը, դեռ կարելի չէ վճռական ապացոյց մը գտնել թէ արդարութեան սկզբունքներու այդչափ խոշոր բռնաբարում մը գործուած է ռուսական գրաւումներու ատենի մը կամ ռուս պաշտօնեայի մը կողմէ: Իրաւ, անգլիական երկու նաւեր ընկղմեցան, ինչ որ շատ ծանր վէճ մը յառաջ բերաւ: Բայց գերմանական շոգենաւ մըն ալ նոյն բախտին ենթարկուեցաւ: Իսկ «Մալաքքայ»ի միջադէպը բացառիկ բան մըն էր:

Ապահովագրական սակագներու մասին Պ. Պալֆուր դիտել տուաւ թէ այս գործին մէջ կառավարութիւնը խառնըւելու իրաւասութիւն չունի: Ամբողջովին ապահովագրողներուն կը մնայ իրենց ապահովագրութեան հաշիւը ընելով սակագին աւելցնել կամ զեղչել: Ամէնէն վերջը Անգլիոյ վարչապետը ըսաւ թէ կառավարութիւնը իր գլխաւոր պարտականութիւններուն մէկը պիտի նկատէ նայիլ որ անգլիական նաւերը և օտար նաւերը բացարձակապէս հաւսար վարմունքի մը ենթարկուին: Եթէ հասկցուի թէ ռուս պաշտօնեաներու կամ ռուսական գրաւումներու ատեաններու կողմէ իրապէս խտրութիւններ կ'ըլլան անգլիական նաւերուն դէմ, Ն. Վեհափառութեան կառավարութիւնը ամէն միջոց ձեռք պիտի առնէ գործերու այդչափ աղետալի վիճակի մը վերջ տալու համար: «Կառավարութեան կողմէ կրնամ ապահովցնել ձեզ թէ, աւելցուց Պ. Պալֆուր, երբ Ն. Վեհափառութեան խորհուրդ տուինք իր Դահաճառին մէջ դնել սա պարբերութիւնը. —Կառավարութիւնը հաստատապէս որոշած է պաշտպանել իր փոխադարձ իրաւունքները, պարապ խօսքեր կամ մտամէջ թելադրութիւններ չէ որ կ'ընէինք, այլ ճշդիւ մտածած էինք ինչ որ կ'ընէինք:»

Այս ամէնէն վերջը, պէտք է յիշել թէ ոչ-պատերազմիկներն ալ իրենց կարգին իրաւունքներ ունին, ինչպէս չէզոքութիւնը: Իրենք ալ պատերազմիկներ եղած և պատերազմիկի իրաւունքները ի գործ դրած են կատարելապէս: Կրնայ ըլլալ որ իրենք ալ իրենց ժամանակին նորէն պատերազմիկներ ըլլան եւ հարկադրուին միջազգային օրէնքին դիմել, իրենց պատերազմիկի իրաւունքները պաշտպանել կարենալու համար, եւ այն ատեն պիտի հարկադրուին իրենց իսկ ազգային պաշտպանութեան համար զանց առնել շահերը այն չէզոք նաւատէրերուն, որոնք պատերազմական մաքսանենգութեան վտանգալից, բայց շահաւէտ օրինաւոր գործողութեան կը ձեռնարկեն: Բայց, իրաւունքները ի գործ դրած ատեն, իբրեւ չէզոք ըլլալ թէ իբրեւ պատերազմիկ -պէտք է աչքի առջեւ ունենալ եւ յարգել միջազգային օրէնքի այն մեծ մարմինը, որ թէեւ հեռու կատարեալ ըլլալէ, շատ բան ըրած է քաղաքակրթութեան համար, եւ եթէ երկու կողմէն ալ նոյն խնդրին եւ չափաւորութեան ոգիով մը քննեն զայն, շատ լաւ պիտի ընեն թէ՝ իրենց շահերուն եւ թէ աշխարհի շահերուն համար:

ԶԱՐԻՆ ՎՍՏԱՀՈՒԹԻՒՆԸ

«ՃԱՓՈՆ ՎԱՐ ՊԻՏԻ ԱՌՆԷ ԻՐ ԴՐՕՇԸ»

Բեդերսպուրկէն կը հեռագրեն թէ վերջին դէպքերը տխրութիւն պատճառած են Ռուսիոյ Զարին, բայց որ եւ է կերպով չեն խախտած իր վըստահութիւնը: Նիքօլա Բ. խօսելով Չիֆուի և Շանկայի վերջին միջադէպերուն վրայ, ըսեր է.

—Ճափոնցիները ամենամեծ նենգութեամբ կը շարժին, իրենց ցեղային ամբարտաւան հպարտութենէն զինովցած: Պատերազմին սա վերջին վեց ամսուան միջոցին յաջողեցան իրենց գերազանց կազմակերպութեամբ և ներկայ պատերազմին համար երկար ատենէ կանխամտածութեամբ պատրաստուած ըլլալով: Բայց Ռուսիա իր կողմը ունի համբերութիւնը, հաստատամտութիւնը և ուժը, և այս երեք ազդակներուն շնորհիւ վերջապէս պիտի յաղթենք: Եթէ ռուսական տորմիղը ծանրապէս վնասուեցաւ, բանակը անվթար կը մնայ և ձմեռը չվերջացած, Ճափոն վար պիտի առնէ իր դրօշը (այսինքն պիտի յաղթուի և անձնատուր պիտի ըլլայ:)

Զարը աւելցուց թէ Ռուսիա անկարելին պիտի ընէ Դեղին ցեղին յաղթութիւնը արգիլելու համար, որպէս զի Եւրոպա անդարմանելի հարուած մը չկրէ Ծայր. Արեւելքի մէջ:

ԲՈՐԹ ԱՐԹՈՒՐ

Բորթ Արթիւրէն լուր առնելու միակ աղբիւրն է Չիֆու, որ ճիշդ պաշարուած քաղաքին դիմացը կը գտնուի: Չինացի մակուկավարներ, որոնք իրենց անսովոր պատմութիւնները ունին, իրենց դիտցածը և շատ անգամ չգիտցածն ալ կը քշեն պատերազմական թղթակիցներուն, որոնք լուրի չգոյութենէն հարկադրուած, կը հեռագրեն ինչ որ կ'իմանան. որովհետեւ, վերջապէս չեն կրնար գուշակի ոգի ունենալ, հասկնալու համար թէ տրուած լուրերը ճիշդ են կամ երեւակայածին, երբ պաշտօնական աղբիւրէ, մանաւանդ ճափոնական սպայակոյտէն ոչ մէկ տեղեկութիւն կը հրատարակուի: Անոնց որ, մակուկավարներուն տըւած լուրերը շատ անգամ երեք չորս օր անցած դէպքեր կը ծանուցանեն, եւ կարելի չէ, օր. համար, գիտնալ թէ երէկ ի՛նչ վիճակի մէջ էր բերդաքաղաքը, Ճափոնցիները ի՛նչ ըրին, ի՛նչ շահեցան և ի՛նչ կորսնցուցին: Այս բոլորը քաղաքին անկումէն վերջը պիտի հասկցուի, երբ հրատարակուի պաշարման ամբողջ պատմութիւնը, օրագրական ձեւով:

Ահաւասիկ Չիֆուէն հաղորդուած վերջին լուրերը. —

Օգոստ. 24. —Ճափոնցիները յաջողեցան կարգ մը դիրքեր գրաւել Բորթ Արթիւրի մէջ, որոնք մինչեւ հիմայ անառնելի եղած էին Ռուսներուն տեղացող կրակին պատճառաւ, եւ ամրութիւններու արեւելեան գծին մէջ գտնուող կէտի մը վրայ կը յառաջանան:

—Ճափոնցիները զօրահանդէսի վայրէն ետ մղեցին Ռուսները և երկու բերդեր քանդեցին Զաօշանքոյի մէջ, արեւելեան ամրութիւններու շարքին վրայ: Ճափոնցիները այժմ Զաօշանքօ կը գըտնուին: Չինական մակոյկ մը թնդանօթի ձայներ լսեց մինչեւ Օգոստ. 22ի կէս գիշերին: Բորթ Արթիւրի մէջ գրեթէ չէ մնացած շէնք մը որ վնասուած չըլլայ. քաղաքապետարանը և մթերանոցներուն մէկը կործանած են: Նաւահանգստին մէջ գտնուող չորս խոշոր մարտանաւերը պատերազմելու անկարող վիճակի մը մէջ կը գտնուին: Ասոնցմէ երկու կայմով եւ երկու ծխանով միայն մէկ նաւ մը թնդանօթ ունի: Ճաբոնական յարձակման մասնակի անյաջողութիւնը կը վերագրուի ռուսական բերդերէն արձակուած սոսկալի կրակին և ստորերկրեայ ականներու բազմութեան: Վստահելի աղբիւրէ տրուած տեղեկութեան մը նայելով, ճափոնական «Նիսին» եւ «Քասուկա» յածածնորդները ռմբակոծեր են Ոսկեղէն Բլուրին արեւելեան կողմը գտնուող բերդերը եւ լռեցուցեր են զանոնք:

Թօքիօ. —Բորթ Արթիւրի վերջնական յարձակումը մօտալուտ է: Հարիւրաւոր թնդանօթներ խորամանկէցի կարկուտ մը կը տեղացնեն քաղաքին եւ բերդերուն վրայ: Նաւահանգստին անմիջապէս մօտը գտնուող ռուսական բոլոր ամրութիւնները ճափոնական կրակին ենթարկուած են այժմ: Հակառակ իրենց վրայ տեղացող անդադար կրակին, ռուսական կարգ մը բերդեր կը շարունակեն ուժգնօրէն ռմբակոծել, եւ կը կարծուի թէ ատոնց գրաւումը շատ սուղի պիտի նստի: Կը կարծուի թէ քաղաքը եւ նաւահանգստին շրջակաները պաշտպանող ամրութիւնները էն առաջ պիտի իյնան եւ թէ վերջին մաքառումը Լիաօթէշանի բարձունքներուն վրայ տեղի պիտի ունենայ: Կառավարութիւնը կը շարունակէ ոեւէ տեղեկութիւն չհաղորդել գործողութեանց ընթացքին եւ կորուստներու գումարին նկատմամբ, բայց ընդհանուր տպաւորութիւնը այն է թէ Ռուս բերդաքաղաքին գրաւումը մարդկային կեանքերու ահռելի ողջակէզ մը պիտի պահանջէ: Ի՛նչ որ ալ ըլլայ, կառավարութիւնը բացարձակ վստահութիւն ունի վերջնական արդիւնքին վրայ եւ փողոցներն ու տուները մեծ եռանդով կը յարդարուին եւ կը զարդարուին, ռուսական մեծ ամրոցին անկումը տօնելու համար:

∴ Վերջին տեղեկութիւններու համաձայն, Բորթ Արթիւրի կացութիւնը սա է. —Թաքուշանի եւ Գայլի Լերան արեւելեան կողմը գտնուած երկիրը գրաւուած է Ճափոնցիներէն, որոնք 300 խոշոր թնդանօթ եւ լեռնային հրետանի զետեղած են: Ճափոնցիները կրնան ռմբակոծել բուն քաղաքը: Ռուսները իրենց խոշոր թնդանօթներէն զատ, 100 թեթեւ թնդանօթ եւ արագահարուած թնդանօթներ կը գործածեն արեւմտեան Իչանի բերդը, որ գրաւուած է, ճամբայ կը բանայ դէպի Բորթ Արթիւրի ռազմավայրը, բայց հետեւակազօրքը չի կրնար յառաջանալ, ստորերկրեայ ականներուն պատճառաւ: Սակայն Ճաբոնցիները կրնան բարձունքներէն ռմբակոծել բերդերը, որոնք այսպէս երկու կրակի մէջ կը մնան: Ոզանիի ծոցն ալ գրաւուած է, բայց Լիաօթիշան դեռ Ռուսներուն ձեռքն է: Հիւսիսային կողմը Ճափոնցիները գրաւած են Բալուչանկը: Բորթ Արթիւրի մէջ Ճափոնցի լրտեսներ կան որոնք կը կտրեն ստորերկրեայ ականները շարժող ելեկտրական թելերը: Պաշարողները չեն կրնար դէպի արեւելք յառաջանալ, մինչեւ որ բերդերը չնուաճեն: Յարձակումը ամէն կողմէ միանգամայն առաջ կը տարուի:

ՌՈՒՍ ՄԱՐՏԱՆԱՒԵՐՈՒ ՎԻՃԱԿԸ

«ԱՍՔՈԼՏ» ԵՒ «ԿՐՈԶՈՎՈՅ» ԶԻՆԱԹԱՓ Կ'ԸԼԼԱՆ

Շանկայ, 25 Օգոստ. Հինգշաբթի. —Պաշտօնապէս կը ծանուցուի թէ Ռուսիա տեղի տուած է Շանկայ ապաստանած մարտանաւերու մասին եղած պահանջումին: Բեքինի ռուս դեսպանը հրամայած է զինաթափ ընել «Ասքոլտ» և «Կրոզովոյ»ը: Այսօր մեծ անձկութիւն կը տիրէր պաշտօնական շրջանակներուն մէջ: Նախ հրաման տրուած էր թոյլատրել չորս օր եւս մնալու և բանակցութիւններ սկսած էին այս պայմանաժամը շնորհելու համար: Այս պահանջումը հաղորդուած էր Բեքինի իշխանութեանց, բայց Չինու կառավարութիւնը պնդօրէն մերժեց: Ասոր վրայ հրաման տրուեցաւ Շանկայ՝ փութացնելու նորոգութիւնները, որպէս զի մարտանաւերը կարենան մեկնիլ յառաջիկայ կիրակի (առջի օրը): Ասիկայ կործանման առաջնորդել ըսել էր նոյն մարտանաւերը: Առաջին օրէն՝ մարտանաւերու սպաներն ու նաւաստիները զինաթափ ըլլալու կողմն էին. բայց Բեքին գտնուող ռուս իշխանութիւններն ականջ չէին կախեր: Վերջին վայրկեանին, նաւաշինարանին տնօրէնները յայտարարեցին Ռուսներուն թէ «Ասքոլտ»ի նորոգութիւնը մինչեւ կիրակի օրը չի կրնար աւարտիլ: Ասոր վրայ նոր հեռագիր մը ուղղուեցաւ Բեքին և այն ատեն էր միայն որ մարտանաւերու զինաթափ ըլլալուն հրամանը եկաւ: Կիրակիէն առաջ «Ասքոլտ» և «Կրոզովոյ» զինաթափ պիտի ըլլան եւ պիտի երթան խարսխել «Մանձուր»ի քով: Զարը հեռագիր մը ուղղած է նաւաստիներուն, շնորհաւորելով զանոնք՝ իրենց մարտանաւերը փըրկած ըլլալնուն համար և յուսալից ու քաջալերական խօսքեր ընելով: Ճափոնական տորմիղը նաւահանգիստէն դուրս կը կենայ, մինչեւ որ ռուս մարտանաւերը կատարելապէս զինաթափ ըլլան:

∴ Կը հաւաստուի թէ ուղղակի Զարէն հրամանն էր որ Բեքինի ռուս դեսպանը արտօնեց «Ասքոլտ»ի և «Կրոզովոյ»ի զինաթափ ըլլալը: Այս գործողութիւնը կը կատարուի հսկողութեանը տակ չինական կառավարութեան, որ կ'աչալուրջ ի գործ դնել իբրեւ չէզոք պետութիւն ունեցած պարտաւորութիւնները. «Ասքոլտ» և «Կրոզովոյ» իրենց դրօշը վար առին հինգշաբթի իրիկուն ժամը 7ին:

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բեդերսպուրկէն ֆրանսական թերթի մը կը հեռագրեն թէ Զարը աւելի քան երբեք կը փափաքի պատերազմը շարունակել: Վերջերս Ն. Վեհափառութիւնը իր շուրջը գտնուողներուն յայտարարեր է թէ թշնամութիւնները չպիտի դադրին, մինչեւ որ ռուսական զօրքերը վճռական յաղթութիւն մը չտանին Ճափոնցիներուն վրայ: Այս խօսքը խորունկ տպաւորութիւն առաջ բերած է Բեդերսպուրկի մէջ:

∴ Պալթիկի տորմիղին այն մարտանաւերը որ Քրոնշթատ կը գտնուին անցեալ հինգշաբթի օրը մեկներ են հանդէսասյտ մը ընելու համար, որ 10 օրի չափ պիտի տեւէ: Անոնց չէ ընկերակցեր «Օրել»ը միայն, որ նորոգուելու վըրայ է, անցեալ ամիսներ կրած վնասէն:

∴ Բեդերսպուրկի մէջ զրոյց կը պտտի թէ հարաւային Ատլանտեանի ամերիկեան տորմիղը հրահանգ ստացեր է ածուխ առնելով հետապնդել ռուս. «Սմոլէնսք» յածածնորդը, որ կը կարծուի թէ ամերիկեան նաւու մը անցնելուն կը սպասէ բռնելու համար: «Տէյլի Թէլէկրաֆ» կ'իմանայ թէ Բարեյոյսի գաղթավայրին բոլոր նաւահանգիստներուն հրահանգ ղրկուած է ածուխ չտալ ռուս յածածնորդներուն, առանց անգլ. կառավարութեան թոյլտուութեան:

∴ Բեդերսպուրկէն «Բրզի Ժուռնալ»ի կը հեռագրեն թէ երկու Ճափոնցիներ, որոնք ռուս հրապարակագրութեան մէջ մտնել յաջողած էին, ձերբակալուած են իբրեւ լրտես: Շատ կարեւոր թուղթեր գրաւուած են իրենց քովէն:

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

ԱԶԳ. ՈՐԲԱՆՈՑԻ տղոց համար եղած կարգադրութիւնը գրած էինք անցեալ օր: Ինչպէս յայտնի է, Հիւանդանոցի մէկ յարկին մէջ կը գտնուէին նախ կարգ մը աղջիկներ՝ չափահաս և անչափահաս՝ որոնք աղջկանց որբանոցը կը կազմեն: Ասոնց տնօրէնութիւնը յանձնուած է Տիկին Զօհրապի, որ հսկողութիւն ի գործ կը դնէ անոնց բարոյական վիճակին վրայ: Ս. Պատրիարքը առաջարկած և խնամակալութիւնն ալ համամիտ գտնուած է որ այս աղջիկներու չափահասներէն 6-7ը փոխադրուին Խասգիւղի Գալֆաեան որբանոցը, ուր ուսումը պարապին, եւ կամ ի հարկին ամուսնութեան կամ որդեգրութեան համար կրնան տրուիլ, քանի որ այդ նըպատակաւ դիմումները աւելի Խասգիւղի որբանոցը կ'ըլլան քան թէ Ազգ. Հիւանդանոց: Կը կարծենք թէ այդ անչափահաս աղջիկները ի մօտոյ փոխադրուին Խասգիւղ եւ նոյնչափ աղջիկներ ալ Խասգիւղէ Հիւանդանոցի որբանոցը, որուն երկու հրաժարեալ ուսուցչուհիներուն տեղ երկու նոր ուսուցչուհիներ ընտրուեր են եւ ի մօտոյ պիտի սկսին դասերը: Չենք գիտեր թէ ի՛նչ ուղղութիւն պիտի ունենայ աղջըկանց որբանոցը յառաջիկայ տարի, սակայն գիտենք որ մինչ Տիկնանց Խնամակալութեան գլխաւոր հոգը պիտի ըլլար այս որբանոցը, սա զրկուած մնաց կատարեալ հոգածութենէ եւ այս ալ թերեւս վարժարանին յառաջացեալ յարկին անբաւականութեան պատճառաւ:

ՊՈԼԻՍ հասաւ երէկ առաւօտ Կարապետ էֆ. Խաչատուրեան եւ ուղղակի Ս. Պատրիարքին բնակարանը երթալով, տեսակցեցաւ: Ն. Սրբազնութեան կողմէ Պատրիարքարանի գործակատար Գասպարեան էֆ. դիմաւորելու գացած էր:

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ Պատրիարքարանի մէջ Ս. Պատրիարքին ի պատիւ տրուած սեղանին վրայ, Ն. Սրբազնութիւնը դիտել տուաւ Մայր-Եկեղեցւոյ քահանայից անբաւականութիւնը, յայտնելով որ եթէ քահանայք Գումգաբուի թաղեցւոց ցըրուեալ վիճակը կ'առարկեն, իրենք արդէն պնակներու կամ գանձանակի հասոյթով չէ որ կ'ապրին, այլ իրենց ծուխերով, որոնք տարածուած են Այ-Սթէֆանոսէ մինչեւ Գավագ: Ճիշդ է Նորին Սրբազնութեան այս դիտողութիւնը, սակայն փափաքելի էր որ աւելցնէր թէ՝ նոյն ինքն Մայր-Եկեղեցւոյ քահանաներն ալ Այ-Սթէֆանոսէն մինչեւ Գավագ տարածուած են և եկեղեցւոյ մէջ հազիւ մէկ երկու քահանայ կ'երեւան սովորական օրեր: Քանի որ Ս. Պատրիարքը կը զգայ Մայր-Եկեղեցւոյ քահանայից թիւին վրայ նորեր, սակայն արժանաւորներ աւելցնելու պէտքը, կը սպասուի որ գործադրութիւնն ալ ինք ընէ:

Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԱՅ տօնին առթիւ ամէն եկեղեցիի մէջ արարողութիւն կատարուեցաւ կիրակի օր եւ երէկ, ու միայն Աթէնեայի եկեղեցին չը կրցաւ իր դուռը բանալ հաւատացեալներու առջեւ, որոնք այս ամրան միջոցին օդափոխութեան գացողներով բաւական թիւ մը կը կազմեն նոյն աղքատիկ թաղին մէջ: Պոլսոյ այլ եւ այլ թաղերու մէջ կը թափառին տակաւին այն քահանաները, որոնք Աթէնեայի վրայ ձեռնադրուած ու յետոյ առած քալած են. ասոնց ամէնէն վերջինը Տ. Աւետիս անուն քահանան է, որ Աթէնեան շատ մօտէն ճանչնալով հանդերձ ամիսներով Պատրիարքարան գնաց եկաւ, միջնորդութիւններ ընել տուաւ, մէկ երկու թաղեցիներ գտաւ որոնք Ս. Պատրիարքին եւ Կրօն. Ժողովին ղրկեց յիշեալին քահանայութիւնը պահանջող, թաղային հոգեւոր պէտքերուն համար: Սակայն կ'երեւայ թէ հիմայ այլ եւս յագեցուած գտած են այդ պէտքերը, որովհետեւ ոչ կը հարցնեն և ոչ կը փնտռեն իրենց քահանան: Վերջապէս թաղեցիները Աստուածածնայ տօնին առթիւ իրենց եկեղեցին զարդարած էին եւ շաբաթ երեկոյ մինչեւ ուշ ատեն կը սպասէին եկեղեցականի մը գալուն, սակայն Պատրիարքարանէ շաբաթ երեկոյ ուշ ատեն քահանայի տեղ ղրկուեցաւ մայր տոմարի տետրակ մը միայն եկեղեցւոյ հաշիւները հոն արձանագրելու համար. Պատրիարքարանը արդեօք հաստատե՞լ կ'ուզէր առածը որ կ'ըսէ «լաւ բարեկամութիւնը ուղիղ հաշիւով կը գոյանայ»:

—Աստուածածնայ Մեռելոցի տօնին առթիւ, երէկ, Բերա, Գանկալթիի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ մատրան մէջ Ս. Պատարագ մատոյց Տ. Հմայեակ եպ.: Մատուռը լեցուած էր երկու սեռէ հոծ բազմութեամբ մը: Պատարագիչ Սրբազանը ընտանի ոճով քարոզ մը խօսեցաւ, որով ի վեր հանեց պէտքը հոգիի սրտի եւ մտքի գեղեցկութիւններուն,

որոնք օ՛րքան անձի մը՝ նո՛յնքան ալ անհրաժեշտ են ժողովրդի մը համար: Եւ իր այս նիւթին պաշտպանութեան համար, քարոզիչը ինչպէս ուրիշ առիթներու մէջ ալ, դարձեալ կարգ մը կէտեր մանրամասնեց ըրաւ, և յորդորներ տուաւ, այսինքն լաւ մայրեր պատրաստել, կրթութեան եւ զարգացման տարածման նպաստել, եւն.: Ապա մնալով յիշատակը յարգելու եւ տօնելու մեր պարտականութիւնը չելլելը, եւ քարոզը վերջացուց բարեմաղթութիւններ ընելով Վեհ. Սուլթանին համար: Պատարագի արարողութենէն վերջ, Թափօր կազմուելով, հոգեհանգիստ կատարուեցաւ յարակից գերեզմանատան մէջ Հոգեւոր Տիրոջ (Տ. Ցակոբ Դ. Կաթողիկոս) դամբանին վրայ, ի ներկայութեան հոծ բազմութեան մը:

ՀԱՑ ԱԶԳԻ՛Ն ՄԸ ամուսնական գործին առթիւ Պատրիարքարանի և Պարսից դեսպանատան միջեւ բանակցութեան առարկայ եղած եղած խնդիրը կարգադրուած է:

ՎԱՆԱՑ Երամեան որբանոցը, երկու շաբաթ առաջ ազգին ընծայեց 9 ընթացաւարտներ: Դիտելի է որ ասոնց մէկ երրորդը ձրիավարժ է, ինչպէս ընդհանուր աշակերտաց մէկ երրորդն ալ ձրի են արդէն. և ասոնց դասական առարկաները և գրենական պէտքերն ալ կը հոգացուին և մէկ քանիներու ալ զգեստ կը տրուի: Շրջանաւարտներուն ճառերը խնամով գրուած ըլլալով, այս կերպով ապացուցեր են իրենց կարողութիւնը: Այս վարժարանը իր 26րդ տարին կը լրացնէ, իսկ 14րդ շրջանաւարտներն են որ կ'ելլեն վարժարանէն և այս տարուանով ընդհանուրին թիւը կը յանգի 83ի: Այս հաստատութեան վրայ շատ անգամներ խօսած ըլլալով, պէտք չենք զգար կրկնելու: Կը փափաքինք որ այսքան օգտակարութիւն ունեցող հաստատութիւն մը դեռ երկար տարիներ յաջողի շարունակել իր արդիւնաւոր գործը:

ԴԱՏԸՔԵՕՅԻ Արամեան վարժարանին մէջ գերմաներէնի դասաւանդութեան համար թերթ մը գրած՝ էր թէ Արմաշէն Բրոֆ. Թոփճեան պիտի բերուի որ պիտի դասախօսէ եղեր նաև կեդր. վարժարանին մէջ: Մեզ կը հաւաստեն թէ անհիմն է այդ կարգի լուր մը՝ որ մտքէ անգամ անցած չէ:

*. Գատըքէօյի Արամեան վարժարանի հոգաբարձութեան անդամ Ա. Քիւրքճեան էֆ. հրաժարական տուած ըլլալով, Թաղ. Խորհուրդը մերժեր է զայն:

— ՈՒՐԲԱԹ օր Դատըգիւղի Ս. Թագաւոր եկեղեցիին մէջ օծուեցաւ նկար մը, զոր գծած է ծանօթ նկարիչ Սիմոն էֆ. Եաղըճեան: Նոյն պատկերը մօտէն տեսնողներ յիրենց ջերմ գնահատութիւնը կը յայտնեն: Եաղըճեան էֆ.ի այդ գործը՝ իր վառ բնականութեամբ եւ արուեստական նրբութեամբը շնորհաւորութեան արժանի է:

Տէր և Տիկին Լ. Քանիկեան և զաւակունք իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն այն ամէն բարեկամաց եւ ազգականաց, որոնք հաճեցան ներկայ գտնուիլ իրենց ողբացեալ մայրերին՝ ԷՐՄԻՆԷ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆԻ յուղարկաւորութեան և իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին այս տխուր առթիւ:

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԻ ՈՒՂԵՑՈՅՑ

ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆ Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀՕՐ

Ս. Պատրիարքը հետեւեալ գնահատականը ուղղած է փաստաբան Կարապետ էֆ. Սօլախեանի, անոր հրատարակած «Վաճառականի ուղեցոյց»ի հրատարակութեան և այնքան օգտակար գործին առթիւ.

Մեծ. Կարապետ էֆ. Սօլախեան

Մեծայարգ սիրելի

Տարի առաջ բարեմաղթեր էի որ «Վաճառականի Ուղեցոյց»իդ երկրորդ մասն ալ շուտով լոյս տեսնէր. Ուստի ուրախութեամբ կ'ողջունեմ անոր երեւիլը, որ վաճառականներու հետ ամէն տեսակէտներն ալ միացուցեր է այս անգամ եւ հանրութեան ուղեցոյց լինելու պաշտօնը ստանձներ.

Ստացութեանց խնդիրը ամէն անհատի պատկանելով մի կէտ է եւ այս երկրորդ հատորը գլխաւորաբար անով կը զբաղի. Ուստի հանրային է օգուտը, մանաւանդ որ ստացութեանց վրայ կը հիմնուին ընկերութեան կենցաղին բոլոր շահերը. ըստ այսմ զբաղմանց ալ պէտք է ըսուի ձեր երկասիրութեան օգուտը, որուն անձամբ ալ կը գործակցիք շատ մը Ազգ. հաստատութեանց եւ ստացութեանց շահերը պաշտպանելով:

Աստուած օրհնէ ձեր գործերն ու ջանքերը:

Աղօթարար

Պ. Կ. Պ. ՄԱՂԱՔԻԱ ԱՐՔԵՊ.

Կ. Պոլիս 31 Յուլիս 1904

ՓԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

29 Օգոստոս 1904

	Երէկուան	Իրիկ.
Ֆրանս (3% France)	98 15	98 32
Բէժի (Tab. Turcs)	385	384
Բօնա. (R Nouv. Unit.)	87 30	87.72
Լօթ (Lots Turcs)	123	123
Պանքօթօ (Banque Ott.)	568	568
Թրանս (Transwal)	95.	95

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

([illegible])

ԱՍՏԻՃԱՆ. Սանիյէի աստիճան տրուեցաւ Սիլիվրիի գայմագամ Րիֆաթ էֆ.ի:

ՊԱՇՏՕՆԱՆՇԱՆ.—Գ. կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ Մովայեան Խորհրդոյ անդամ Գնդ. Հաճի Սամի պէյի:

Դ. Մէճիտիէ՝ Պոլսոյ Վերաքննիչ Ատեանի Պատմ. ճիւղին քարտուղարներէն Ֆաիզ պէյի:

ՀԻՃԱԶԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.—Մասնաւոր պաշտօնական թղթակցութենէ.—Ինչպէս գրած էինք երէկ, առջի առտու Մաանի գծին բացման հանդէսին ներկայ գտնուելու պաշտօնը ունեցող մասնաւոր պատուիրակութիւնը Պէյրութէն մեկնեց է յատուկ կառախումբով: Կուսակալ Խալիլ փաշա, պաշտօնատարներ, բարձրաստիճան սպաներ և հոծ բազմութիւն մը ներկայ գտնուեր են կայարան: Զինուորներ՝ զինուորական պատիւներ ընծայեր են, և նուագախումբը Համիտիյէ մարշը նուագեր է: Կառախումբը Աալիյէ (Լիբանան) ժամանելուն, Լիբանանու կառավարիչ Մուզաֆֆէր փաշա և երեւելիները դիմաւորեր են պատուիրակութիւնը, որ մեծարուեր է շքասեղանէ մը: Մուզաֆֆէր փաշա ընկերացեր է պատուիրակութեան՝ մինչեւ Մէրիճաթ: Րայաքի կայարանը պատուիրակութիւնը դիմաւորելու գացեր են Սուրիոյ կուսակալ Նազըմ փաշա, Դամասկոս-Մէքքէ երկաթուղւոյ ընդհ. Տնօրէնը, Ե. զօրաբանակին հրամանատար Միւշիր Հազգը փաշա, և բարձրաստիճան պաշտօնատարներ: Կէս օրին հացկերոյթ մը տրուեր է կայարանին մէջ, և աղօթքներ եղեր են ամէն տեղ Վեհ. Սուլթանին համար: Դամասկոսի կուսակալին ապարանքին մէջ տրուած հացկերոյթին առթիւ Նազըմ փաշա և Թուրխան փաշա բաժակաճառութիւններ արտասանելով ի վեր հաներ են Հիճազի երկաթուղւոյ մեծ կարեւորութիւնը՝ բարեմաղթութիւններ ընելով Վեհ. Սուլթանին համար:

ԿԱՅՍ. ԳԱՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ.—Գահիրէի մէջ, Վեհ. Սուլթանին Գահակալութեան տարեդարձը այս տարի արտակարգ շքով մը պիտի տօնուի:

—Վեհ. Սուլթանին Գահակալութեան տարեդարձին առթիւ, յառաջիկայ հինգշաբթի գիշեր Շիրքէթի Վարչութիւնը շոգենաւեր պիտի բանեցնէ Վոսփորի մէջ:

ԿՕՑՐԷՆՐՕՒ ԵՒ ԽՈՒԼ-ՀԱՄԲԷՐՕՒ համար, ինչպէս յայտնի է, օգտաւէտ տեղ մը վարժարան մը պիտի բացուի, որուն համար ալ Վեհ. Սուլթանը 1000 ոսկի շնորհած է: Վարժարանին պիտանէին սահմանուած հասոյթներուն մէջ դասուած են նաև ամսականի տերերուն վճարուելիք յիսնեալ ամսականներու 100ին 1ը եւ բարեսէր անձանց կողմէ ըլլալիք նպաստները:

ԿՐԹԱԿԱՆ Նախարարութիւնը որոշած է զեկուցանել հրատարակիչներուն որ՝ վարժարաններու մէջ գործածութիւնը ընդունուած գիրքերու և տետրակներու հասոյթին 100էն 3ը՝ Տար-իւլ-Աճզէի, Տարիւշշէֆագայի եւ ուրիշ նըման բարեսիրական վարժարաններէ մէկուն թողուի, անոնց ա՛լ աւելի զարգացման նպաստած ըլլալու համար:

ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ մասին կանոնագրութիւն մը պատրաստելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովը աւարտած է իր գործը: Սոա օրէն պատկանեալ պաշտօնատան պիտի մատուցուի այդ կանոնագրութիւնը, որուն համեմատ դատական անցեալէ զերծ եւ կըրթութիւն տեսած անձեր պիտի ընտրուին իբր ոստիկան, որուն համար նախապէս քննութիւն մը պիտի տան յանձնաժողովի մը առջեւ թէ մայրաքաղաքիս եւ թէ գաւառներու մէջ: Թէ ոստիկաններ եւ թէ քոմիսէրները պիտի կրնան մեցումով յառաջանալ: Միւլքիյէ կամ իրաւաբանական վարժարաններու շրջանաւարտներէն անոնք որ կ'ուզեն ոստիկանութեան մէջ մտնել, իբր Գ. կարգի քոմիսէր պիտի ընդունուին, յետոյ աստիճանաբար պիտի կրնան մինչեւ Ա. քոմիսէրի աստիճանին բարձրանալ: Զեղծում գործող ոստիկաններն ու քոմիսէրները դատի պիտի ենթարկուին, եւ իրենցմէ ոչ ոք պաշտօնանկ պիտի կրնայ ըլլալ առանց դատաստանի: Գաւառներու մէջ ընդհ. դատախազի օգնական անուանուող ոստիկաններն ու քոմիսէրները օրէնսգէտ պէտք է որ ըլլան:

ՆՈՐ ՑՈՒՑՆԱԺՈՂՈՎ.— Պետական Խորհուրդին նախագահութեամբ Բ. Դըրան վիճակագրութեան յանձնաժողով մը կազմուեցաւ, որուն պիտի անդամակցին նոյն Խորհուրդին անդամներէն երեք հոգի, եւ Ներքին ու Արտաքին գործոց նախարարութիւններու կողմէ կարգուելիք մէյմէկ պաշտօնատարներ: Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը ծանոյց որ այդ յանձնաժողովը գումարուելով, խորհրդակցութեանց արդիւնքը անդեկագրուի:

ՊՈՒԼԿԱՐ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆԸ.—Սոֆիայէն կը գրեն «Բէյթէր Լոյտ»ի թէ Պուլկարիոյ ելմտական Նախարար Պ. Բայաքոֆ տեսակցութիւններ ունեցեր է Բարիզի և Հոլանտայի պանքաներու սէնտիքայի անօրէնին հետ: Բանակցութիւնները շատ դժուարին պայմաններով եղած են. այսու հանդերձ Պուլկարները կը յուսան որ փոխառութիւն մը կընքուի: Պուլկարիա կ'ուզէ 100 միլիոն Փր.ի փոխառութիւն մը ընել, որուն իբր երաշխաւորութիւն պիտի ցուցուին աղի հասոյթները, սիկառի թուղթի և լուցկիի մենաշնորհը և ոգելից ըմպելեաց տուրքը: Այս փոխառութենէն 39 միլիոն 400,000 Փր.ը պիտի հատուցուին պուլկարական պանքային և երկրագործական պանքաներուն. 40 միլիոն Փր.ը կարգ մը ներքին պէտքերու: Ասկէ զատ, Պուլկարիա պէտք ունի նաեւ 20 միլիոն Փր.ի Սարամպէյ-Եսկի-Զաղրա երկաթուղիի մը շինութեան և 12 միլիոն Փր.ի կարգ մը պարտքեր վճարելու համար: Այս ամէնուն գումարը թէեւ կ'անցնի 100 միլիոն Փր.ը, այսու հանդերձ Պուլկար իշխանապետութիւնը կը յուսայ մնացածը հայթայթել ընթացիկ տարւոյ հասոյթներուն աւելցածովը: Բարիզի եւ հոլանտական պանքան պատրաստ է 150 միլիոն Փր.ի փոխատուութիւն մը ընելու $^0/_0$ 5 տոկոսով և $^0/_0$78 գինով, առանց հաշուելու կանխահոգութեան գումարը, միջնորդչէքը եւ տոկոսավճարը: Բայց կը պահանջէ որ մենաշնորհներու վարչութիւն մը, եւ այս վերջինիս մէջ ալ երկու քննիչ մարմիններ հաստատուին, որոնք Ֆրանսացի պիտի ըլլան, եւ պիտի անուանուին առանց Պուլկարիոյ միջամտութեան: Այս երկու քննիչ մարմինները վէթոյի իրաւունք պիտի ունենան: Նաեւ, մենաշնորհներու վարչութեան նախագահը պանքաներու սէնտիքային հաւանութեամբը պիտի անուանուի: Պուլկար ելմտական նախարարը յայտարարած է սակայն թէ այս պայմանները անընդունելի են, բայց բանակցութիւնները չեն ընդհատուիր: Զըրոյց կը շրջի նաեւ թէ այս բանակցութեանց միջոցին Պարտուց միացման մը ծրագիրը կ'ուսումնասիրուի:

ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼ Տ. Քանէթճիի յիշատակին համար երէկ հոգեհանգիստ կատարուեցաւ Բերայի Ս. Եսայի եկեղեցւոյն մէջ: Ֆրանս. գործակատար Պ. Պաբսթ՝ Բ. Թարգման Պ. Լըմաուի հետ ներկայ կը գտնուէր եկեղեցական արարողութեան:

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ երկաթուղւոյ ընկերութիւնը պատկանեալ պաշտօնատունէն արտօնութիւն խնդրած է մէկ քանի գետիններ գնելու, Ֆանարաքիի կայարանին մօտ:

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԻ ոստիկան-զինուորներու հրամանատար գնդ. Տէրվիշ պէյ պաշտօնանկ եղած է:

ՀՌՈՄԷԱԿԱՆ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏՈՒՆ ՄԸ.— Կէրչի մէջ (Ղրիմ) Ավրամոֆ անուն մէկու մը տան գետնին տակ թաղուած գանձ մը փնտռող խուզարկուներ, գետնին ոչ-շատ խորը սրահի մը դրան առջեւ գտեր են ինքզինքնին: Հոն մտնելով՝ գերեզմանադամբան մը գտեր են, որ քրիստոնէութեան Ա. դարերէն կը կարծուի որ մնացած ըլլայ: Ցունարէն արձանագրութիւն կրող բազմաթիւ տախտակներ գտնուեր են: Մասնաւոր սենեակի մը մէջ 7 դամբաններ գտնուեր են՝ որոնք հաւանաբար Հարաւային Ռուսիոյ Հռոմայեցի պետերու կը պատկանին, որ այն ատեն Բիւզանդական կայսրութեան թեւարկութեան տակ կը գտնուէր: Գտնուեր է նաեւ արծաթեայ տախտակ մը, որուն վրայ բարձրաքանդակ պատկերներ կան եւ արձանագրութիւն մը՝ որ կը ցուցնէ թէ անիկա Մեծն Կոստանդիանոսի նուէրն է՝ Հռոմայեցի վերոյիշեալ պետերէն մէկուն ուղղուած:

ՈՃԻՐ ԱՐԿԱԾ ԵՒՆ.

ՄԵԾ ՀՐԴԵՀՆԵՐ.—Պիղայէն երէկ հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ նոյն քաղաքը կիսովին այրեր է առջի օր՝ բռնած հրդեհէ մը, որ ծագեր է իրիկուան 10 ուկէսին (Ը.Թ.) եւ տեւեր է մինչեւ երէկ առտու: Քաղաքին մէկ մեծ մասը, Նամակատունը, կառավարչատունը և ամբողջ շուկան այրեր են: Մանրամասնութիւն չկայ դեռ:

—Երէկ գրած էինք թէ Այնորոզի կողմը մեծ հրդեհ մը ծագած է: Երկուշաբթի առտու Վաթոբէտիի վանքին մօտ բլրակի մը վրայ հրդեհ մը ծագելուն՝ մէկ քանի գործաւորներ կը ղրկուին մարելու համար զայն: Բայց երբ կէսօրին հրդեհը կը սկսի այրել աւերել շագանակենիներու մեծ անտառը, անհրաժեշտ միջոցները ձեռք կ'առնուին: Ամբողջ գիշերուան մը հրդեհէ ետքը, անտառը կ'այրի մինչեւ Օնուֆրի բուռած տեղը: Երեքշաբթի օրը դեռ կարելի չէր եղած մարել հրդեհը: Վնասը 2000 ոսկի է:

Գրած էինք թէ Գահիրէի մէջ այրեր է Ցունաց Այ-Եորկի եկեղեցին, որ այնքան պատկառելի է իր յիշատակներով՝ Ցոյն հասարակութեան համար: Չի կարծուիր սակայն որ այս հրդեհը սոսկ արկածի հետեւանք ըլլայ: Ոստիկանութիւնը կը փնտռէ ծերուկ կին մը, որ վանատունէն ողորմութիւն խնդրելէ ետքը, եկեղեցի մտած և հոն մնացած էր բաւական երկար ատեն: Իր դուրս ելլելէն ետքը յանկարծ կը նշմարուի հրդեհը, որ բաւական ատենէ ի վեր սկսած ըլլալ կը թուէր. որովհետեւ անօրինակ թափով մըն է որ շրջապատած էր եկեղեցին: Հիմայ կը հարցուի թէ կինը ի՛նչպէս չէր տեսած հրդեհը, եւ եթէ տեսած էր, ինչո՛ւ համար ձայն չէր հանած, և ի՛նչ էին իր լռութեան պատճառները: Ու մինչ մէկ կողմէ քննութիւն կատարուի, միւս կողմէ յոյն հասարակութեան մէջ հանգանակութիւն մը բացուած է և կարեւոր գումար մը հաւաքուած, որով կարելի պիտի ըլլայ նոր եկեղեցի մը շինել: Վնասը 4000 ոսկի կը հաշուուի:

—Առջի գիշեր, Նշան-Թաշի հրդեհէն այրած երեք տուները «Իւնիօն»ի ապահովագրուած էին 2000 ոսկիի:

ՔՐԷՏԻ ՖՕՆՍԻԷ ԷԺԻՊՍԻԷՆ

237րդ վիճակահանութիւն 100ին 3% տոկոսով պարգեւատր պարտաթուղթերու

(1886ին հրապարակ հանուած)

16 ՕԳՈՍՏ. 1904

220977 թիւը շահած է 50000 Փր.

Իսկ հետեւեալ 25 թիւերը շահած են 1000ական Փր.

65497	171315	274708	314571	349079
99905	195596	277996	316984	350674
114030	202139	277477	332818	360003
124823	235142	284319	343622	372147
151817	271638	307164	347975	380159

17րդ վիճակահանութիւն 100ին 3 տոկոսով պարգեւատր պարտաթուղթերու

(1903ին հրապարակ հանուած)

16 ՕԳՈՍՏ. 1904

600738 թիւը շահած է 50000 Փր.

Իսկ հետեւեալ 25 թիւերը շահած են 1000ական Փր.

434388	484725	526793	592670	706418
438070	495685	533406	621436	749173
458784	495947	537163	647856	752050
474374	502406	584630	674915	771681
483857	508583	588624	697694	790296

Պարգեւներու վճարումը պիտի սկսի 1904 Սեպտ. 1ին, Պոլսոյ եւ Իզմիրի մէջ՝ Քրէտի Լիոնէէն, Գահիրէի մէջ կեդրոնատեղիէն, Աղեքսանդրիոյ մէջ Քրէտի Լիոնէէն.

ՇԱԲԹՈՒԱՆ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ԱՐՄՏԻՔ. Շաբթուս Անատոլուէն ճերմակ և խառն տեսակէ 24 վակոն և Րումելիէն՝ 85 վակոն ցորեն եկաւ և ծախուեցաւ: Ծախուեցան նաև 20,000 քիլէ գարիհաստեղի համար և 300 թոնօ գարի Եւրոպայի համար, 10,000 պարկ Իզմիտի և Մարմարայի եգիպտացորեն, 200 պարկ Թաշնակեր, 5000 պարկ կըտաւատի հունտ, 300 պարկ լուբիա և այլն: Ցորենին գինը.—Անատոլու՝ կարծր տեսակ՝ օխան 33-34 փր., նոյնը էքմէքլիք՝ 35-36 փր., ցորեն Րումէլիի $33-33^1/_4$, ցորեն Րումէլիի Ա. տեսակ՝ $37^1/_2-38^1/_2$, Բ. տեսակը՝ 37, Գոմսայի Ա. տեսակ՝ $38^1/_2$-39 փր., Էնկիւրիի Ա. տեսակ՝ $38^1/_2$-39 փր.:

ՆԵՐԱԾՄԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ.—Ալիւր. Շաբթուս հասան և ծախուեցան 3000 պարկ ալիւր Օտէսայէն, 3900 պարկ ալիւր՝ Վառնայէն և 2615 պարկ Մարսէյլէն:—Գինը Օտէսայի Ա. տեսակը պարկը 96-99 ղրշ., Բ. տեսակը՝ 90-92 ղրշ., Գ. տեսակը՝ 82-85 ղրշ., Անատոլու գըրմա՝ 71-77 ղրշ., Վառնա՝ 80, Րումէլի երկաթուղի 71-76 ղրշ., Սամսոնի՝ 65-67 ղրշ.:

ՓԱՂՓԱՔԵՐՔ.—Շաբթուս Թրիէսթէէն 5880 պարկ, և 2155 պարկ ռուս. շաքար, 2450 պարկ խահուէ, 674 պարկ Ռանկունի բրինձ, 600 պարկ եգիպտական Ա. տեսակէ բրինձ, 125 տակառ Օլէօ Օյլ կարագ, 300 տակառ Միտիլլի և Այվալըի ձէթ, 400 մոտուկ պէլժիական և 1600 մոտուկ Ֆրանսէ մոմ հասան և ծախուեցան:

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ.—Թիֆթիք. —100 հակ կէչէճէլէ՝ օխան $14-14^3/_8$ և 80 հակ ատորին տեսակէն (8-9') ղրշ.էն ծախուեցան: Բուրդի վրայ քիչ գործ կայ: 150 հակ այլ եւ այլ տեսակէ բամպակ ծախուած է:

Մետաքսի հրապարակը հանդարտ եղած է: Թայ խոզակը՝ 15-16 ղրշ. արծաթ դրամ, Պրուսայի մանարանէն ընթացիկ տեսակի օխան՝ 190-195 ղրշ. ոսկեդրամ, նոյնը ընտիր տեսակը՝ 200-205 ղրշ.: Գոզայի վրայ 4000-5000 ոսկիի վաճառում եղած է:

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷԻ

Ղալաթիոյ կեդրոնատեղին եւ Բերայի ու Պոլսոյ մասնաճիւղերը գոց են հինգշաբթի 1 Սեպտ.) 19 Օգոստ. 1904, Վեհ. Սուլթանին Գահակալութեան տարեդարձին առթիւ:

ՀԵՌԱԳԻՐ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԼԻԱՕ-ԵԱՆԿԻ ԿՌԻՒՆԵՐԸ

ՔՈՒՐՈՓԱԹՔԻՆԻ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿՏՐՈՒԱԾ

ԼՈՆՏՐԱ, Օգոստ. 29.—Մուքտէնէն հասած հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ վերջին ճակատամարտին մէջ, որ տեղի ունեցաւ Թանկոյի հովտին մէջ, Անշանէն 10 մղոն անդին, ռուսական բանակին ձախ թեւը հարկադրուեցաւ քաշուիլ: Զօր. Քուրոքիի բանակին կեդրոնը բռնեց Մուքտէնի հարաւակողմի երկաթուղին, այսպէս կտրելով Ռուսներուն հաղորդակցութիւնը:

ԹՈՔԻՕ, 28 Օգս.— Ռէութէր երէկուան թուով կը ծանուցանէ թէ ո և է վստահելի լուր առնուած չէ Բորթ Արթիւրի և Լիաօեանկի կացութեան մասին: Բորթ Արթիւրի մէջ Ճաբոնցիները քանիցս փորձեր են գրաւել Էկէչանի բերդը (Բորթ Արթիւրի արեւմտեան կողմը) բայց ամէն անգամ ալ ետ մղուեր են:

ՄՈՒՔՏԵՆ. Վիրաւորեալներ փոխադրող հիւանդանոց-կառախումբ մը անցաւ քաղաքէն: Վիրաւորեալները կ'ըսեն թէ երեք օրէ ի վեր կատաղի ճակատամարտ մը տեղի կ'ունենար Անշանի մօտ: Կռիւը անընդհատ կը շարունակուի: Ճաբոնական երկու հրետանիներ բոլորովին քայքայուեր են:

ՃԻՊՐԱԼԹԱՐ.— Ամերիկեան «Պալթիմօր» յածանաւակը հրաման ստացաւ չինական ջուրերը երթալ:

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Զրոյց կը պտտի թէ Ռուսները 32 ճաբոնական թնդանօթ գրաւեր են Լիաօեանկի վերջին կռիւներուն ատեն:

—Մուքտէնէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ ռուսական բազմաթիւ զօրքեր ամրացած են Անշանկի մէջ, որ Լիաօեանկէն 20 մղոն դէպ ի հարաւ-արեւմուտք կը գտնուի: Քուրոքիի բանակին հետ ճակատամարտ մը մօտալուտ է:

—Չհաստատուեցաւ այն զրոյցը թէ Ճաբոնցիները գրաւած են Բորթ Արթիւրը: Զօր. Շթօսէլ հեռագիր մը ուղղելով Զօր. Քուրոբաթքինի, կ'ըսէ թէ բերդաքաղաքը դեռ վեց շաբաթ ալ կրնայ դիմադրել:

ՇԱՆԿԱՅ.— «Ասքօլտ» յածանաւակը եւ «Կրոզովոյ» թորփիլահալածը դեռ զինաթափ չեն եղած:

ՓԱՐԻԶ.—«Ինֆորմասիօն»ի թղթակիցը Նիւչուանկէն կը հեռագրէ թէ Ճաբոնցիները ստիպուեցան յարձակողական սկսիլ, որովհետեւ ռուսական երկրորդ զօրաբանակ մը կազմուիլ սկսած էր Մուքտէնի ետեւը:

ՀՌՈՄ.—Թերթերը կ'ըսեն թէ Զօր. Քուրոքի որուն բանակը կայսերապահ Բ. եւ ԺԲ. զօրաբաժիններէ և պահեստի երկու զօրաբաժիններէ կը բաղկանայ և անբաւական է այժմ, օգնական զօրք ուզած է Զօր. Նօծուէն: Ուզած զօրքերը իր բանակետը ղրկուած են: Կ'ըսուի նաեւ թէ Զօր. Օքուի բանակին զօրացուցած է Բորթ Արթիւրը պաշարող զօրքերը: Հիւսիսէն համող զօրքերը 20000 հոգի կը հաշուուին:

ՉԻՖՈՒ.—Բորթ Արթիւրէն հասած չինական մակոյկ մը լուր կու տայ թէ Օգոստ. 25ին չորս ճաբոնական մարտանաւեր տեսնուեցան Չինացիներուն կողմէ, Իօդառու կղզիներուն բացերը: Կը կարծուի թէ Օգոստ. 10ին Բորթ Արթիւրէն փախած մարտանաւեր կը փընտռեն:

ԼՈՆՏՐԱ.—Բորթ Արթիւրի Ոսկեղէն Բլուրը եւ Լիաօթիշանի հրետանոցը կը ռմբակոծուին ճաբոնական տորփիլներէ և բանակին կողմէ:

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Մեծ անձկութեամբ Լիաօեանկի ճակատամարտին արդիւնքին կը սպասուի:

ՎԻԷՆՆԱ.— Զօր. Քուրոբաթքին կ'ամրացնէ Լիաօ Եանկի շուրջը գտնուող դիրքերը: Ռուս սպարապետը բազմաթիւ օգնական զօրք կը ստանայ Մուքտէնէն: Կ'երեւայ թէ մէկ կողմ ձգած է դէպի Մուքտէն նահանջելու ծրագիրը և կ'ուզէ յարձակողականի սկսիլ: Մուքտէնի մօտ կազմուող նոր բանակին կը հրամայեն պարոն Քոլպարս և Զօր. Շուշինօլինոֆ:

—Բորթ Արթիւրի դէմ յարձակումը կը շարունակուի: Ռուսերու հրամայի դիմադրութեան պատճառաւ, կարելի չէ գնահատել վերջնական յարձակման թուականը:

ՊԱՏԷՆ.—Զօր. Քուրոբաթքին տեղեկագրով մը կը հաստատէ թէ Ճաբոնցիները յարձակողականի սկսան ռուսական ամբողջ ճակատին դէմ: Այժմ կացութիւնը սա է.—Ռուսական ձախ թեւը կը դիմադրէ, իսկ աջ թեւը և կեդրոնը դէպի Լիաօ Եանկ քաշուած են: Կռիւը կը շարունակուի յորդահոս անձրեւներուն մէջ: Ռուսական հրետանին ճաբոնականէն շատ աւելի ազդեցիկ կ'երեւի:—Բորթ Արթիւրի մէջ Ճաբոնցիները գրաւեր են Էկէչանի բերդը, ահագին կորուստներ կրելով:

—Կը հերքուի այն լուրը թէ Վիլհէլմ կայսրը Պուքրէշ պիտի այցելէ:

ՎԻԷՆՆԱ.— Հոպոքընի (Անվերսի մօտ) քարիւղի հրդեհին պատճառած վնասը 10,000,000 ֆրանք կը հաշուուի: 25 գործաւորներ կորսուած են: Հրդեհը դեռ կը շարունակէ:

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ՌՈՒՍԵՐԸ ԿԸ ՆԱՀԱՆՋԵՆ

ՎՃՌԱԿԱՆ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ ՄՕՏԱԼՈՒՏ

ՌՈՒԺԳԻՆ ՑԱՌԱՋԽԱՂԱՑՈՒԹԻՒՆ ԲՈՐԹ ԱՐԹԻՒՐԻ ՎՐԱՅ

ՓԱՐԻԶ, 29 օգոստ.— Զօր. Զախարոֆ կը հեռագրէ թէ ճաբոնական հինգ զօրաբաժիններ բռնադատեցին Ռուսները Լիաօեանկէն 16 քիլոմեդր ետ քաշուիլ:

—Մեծ եւ վճռական ճակատամարտ մը կը սպասուի Լիաօեանկի շրջակաները:

—Ճաբոնական զօրքերը, որոնք նոր ուժերով զօրացած են, կը շարունակեն իրենց յառաջխաղացութիւնը Բորթ Արթիւրի վրայ: Ռմբակոծութիւնը կը շարունակուի ծայր աստիճան ուժգնութեամբ:

Ռուս ընդհ. սպայակոյտը բացարձակապէս կը հերքէ այն զրոյցը թէ Բորթ Արթիւր ինկած է:

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ՓՈԽՈՒԵԱԼ ՊԱՐՏԱՏՈՒՂԹ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ		93.03
Ամենէն բարձր գինը		94 03½
Երէկուան վար գինը		93.29
ՌՈՒՄԷԼԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ		
Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	Փր.	121.50
Երէկուան բարձր գինը		121.75
» վար »		121.25
Քարաֆ	»	513.
Էժիբսիէն Քրէտի Ֆոնսիէ Ա.	»	281.
» » » Բ.	»	266.
Լորիում	Փր.	49.50
Շիրքէթը Խայրիյէ	Լ. Օ.	30.
Պանք Նաս. Կրէս.	Փր.	424.
Թրամվայ բաժնեթուղթ	Լ.Օ.	6 05
» պարտաթուղթ	Փրք.	493
Թրանսվաալ	Փր.	90.
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ		
Մէճիտիէ արծաթ	ղր.	108.11
Անգլիական ոսկի		109.34
Ֆրանսական ոսկի		87.10
Քրիմէց		51 05
Բօլ		89.10
Րուպլի Թղթադրամ		8.68
Լոնտոն 3 ամիս		$110.17^3/_8$
Բարիզ		$23.87^1/_2$

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ի ՓԱՆԿԱԼԹԻ

48 ՐԴ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ

Վարժարանս վերստին կը բացուի 1/14 սեպտ. 1904.

Վարժարանս ունի Արդի երկրորդական դպրոցներու (école secondaire moderne, Realschule) Ծրագիրը՝ միջավայրիս պիտոյից յարմարցուած.

ԼԵԶՈՒՆԵՐ.— Հայերէն, Տաճկերէն, Գաղղիերէն, Գերմաներէն, Անգլ.էն:

Գիտութիւններ.— Ուսողական, բնագիտական, բնապատմական, պատմական, (կ'աւանդուին Գաղղ. եւ Գերմ. լեզուներով).

Առեւտրական՝ Աշխարհագր. Թուաբան. Թղթակցութիւն (Գերմ. Գաղղ. Անգլիերէն).

ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐ.— Ներքին եւ արտաքին՝ 20 ուսուցիչներ պիտի դասախօսեն

Նորամուտ աշակերտաց ընդունելութիւնն Օգոստ. 16էն կը սկսի.

8—20 ՎԱՐԻՉ

Հ. ԳԱԲՐԻԷԼ Տ. Վ. ՄԷՆԷՎԻՇԵԱՆ

Հայուհեաց Վարժարան
ԱԴԱԲԱԶԱՐ

Վարժարանիս յառաջիկայ տարեշրջանը պիտի սկսի Սեպտ. 2/15ին, Ցերեկօրեայ Գիշերօթիկներու տարեթօշակն է 12 Օսմ. ոսկի, որուն կէսը պէտք է վճարել Սեպտ.ի մէջ, և կէսը Յունուարի մէջ։ Շաբաթը դաշնակի մէկ դասի համար տարեկան 3 Օսմ. ոսկի, և երկու դասի համար 5 ոսկի առնելի կը պահանջուի։ Երգեհոնի դասառնողները տարին 1ու կէս ոսկի առնելի կը վճարեն։

Վարժարանին յայտագիրը ուզողներուն ձրի կը ղրկուի։ Ուրիշ տեղեկութեանց համար դիմել Ոս Ո. Բիթի, Պոյաջը Հանը, Կ. Պոլիս, կամ գրել Տոքթ. Մ. էֆ. Թավլըճեանի, Ատենապետ Խնամակալութեան, Ատաբազար։ 12—11

ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԱՂՋԿԱՆՑ
Ի ԳԱՏԸԳԻՒՂ
ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԵԱՅ

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶ ԵՐԿՍԵՌ
4րդ տարեշրջան

Աշակերտաց վերամուտը տեղի պիտի ունենայ սեպտ. 1 Դշ. օր, և յառաջորդ օրն իսկ կանոնաւոր դասաւանդութիւնք պիտի սկսին։ Բանակցութեան համար պէտք է դիմել առ տեսուչն կամ առ տեսչուհին ի վարժարան, ամէն օր կէս օրէ առաջ։ Բաց ուսմունքն, հայերէնէ, կրօնէ և գիտութիւններէ զատ՝ մեծ խնամով և խօսակցավարժութեամբ պիտի աւանդուին նաև ֆրանսերէն և անգլիերէն լեզուները ֆրանսացի եւ անգլիացի վարժուհիներու ձեռամբ, ինչպէս եւ ձայնական և գործիական (դաշնակ և ջութակ) երաժշտութիւն, ձեռագործ կար, ձեւ և տնային տնտեսութիւն։ Գիշերօթիկներու լաւ սննդառութեան և առողջապահութեան, ինչպէս եւ ընդհանուր աշակերտաց բարեկրթութեան եւ բարոյական նկարագրի կազմութեան մասնաւոր հոգածութիւն։ Վարժարանին յայտագիրը փափաքողներուն կը ղրկուի։

Հիմնադիր-Տեսուչ

20—3 Թ. Գ. ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ՊԱՐՏԻԶԱԿ
25ՐԴ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ

Վարժարանը, իր 25ամեակին առթիւ վերակազմուած նոր և լաւագոյն կարգադրութիւններով, կը բացուի Դշ. օր Սեպտ. 7ին (Ն. Տ.)։ Առեւտրական ուսումներ մեծ տեղ մը կը բռնեն բարեփոխեալ Ծրագրին մէջ։ Վարժարանին Ուսմանց Ընթացքը վեցամեայ է, 2 տարի Նախապատրաստական և 4 տարի ալ Վարժարանական կարգերու համար։ Ուսուցչական Մարմինը կը բաղկանայ հմուտ և փորձառու ուսուցիչներէ, որոնց 5ը Գոլէճներու ընթացաւարտներ են և 1ը՝ համալսարանական մը։

Առողջապահական տեսակէտով Վարժարանին դիրքը անզուգական է։ Իր յատուկ բժիշկը մօտէն կը հսկէ աշակերտներուն առողջապահական վիճակին վրայ։ Տնօրէնը և ուրիշ 4 գիշերօթիկ ուսուցիչներ, որոնք վարժարանին շէնքին մէջ կը բնակին, մօտէն կը հսկեն աշակերտներու վարք ու բարքին վրայ։ Վարժարանին տարեթօշակն է 16 Օսմ. ոսկի, որուն կէսը Սեպտ.ի սկիզբը վճարելի է, եւ միւս կէսը՝ Յունվ.ի վերջերը։

ԾԱՆՕԹ.—Կ. Պոլսէն եկող հին եւ նոր աշակերտներ կրնան կէս գնով Հայտար-Փաշայէն երկաթուղիով Իզմիտ գալ, դիմելով մինչեւ Օգոստոս 18/31 Պայպըլ-Հաուս, Գրիգոր էֆ. Շահպազեանի։ Վարժարանին նոր յայտագիրը ստանալու համար դիմել առ. Ռ. Ռ. Բիթի, Պայպըլ-Հաուս, Կ. Պոլիս։ 12—11

ԳԱՏԸԳԻՒՂԻ ՄԷՋ «Սուրհանդակ» օրաթերթ ամէն ժամերուն կարելի է գտնել կառքի ընկերութեան դիմացը գտնուող ծամաՏրդատ էֆ. Գրիգորեանի խանութը։ Բաժանորդագրուիլ ուզողներն ալ կրնան յիշեալին դիմել։

ՕՐԻՆԱՑ ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ
կամ
ՈՒՂԵՑՈՅՑ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԻ ԵՒ ԱՄԷՆ ԱՆՀԱՏԻ
(Գնահատուած բարձր. անձն. ուսրու. թիւններէ)

Գրեց՝ փաստաբան Կ. ՍՕԼԱԽԵԱՆ

Ա. հատորը կը բովանդակէ հետեւեալ օրէնքները.— Դատարաններու բաժանումը. ընկերութիւնք, գոմրուկի օրէնք, փոխգիր, պոլիս, ճիրօ, փրոթէսթօ, սնանկութեան տեսակները, սնանկք, թանգիքը տիւյուն, քօնքօրտաթօ, իւզ-նիօն, ծովային առեւտրական օրէնքներ դատավարութեան, պատժական և իճրայի օրէնքներ։

Բ. եւ վերջին հատորը կը պարունակէ.— Սրագիր, չէրիէէ, վաքըֆի, կտակի, ժառանգականին՝ վաճառումի, վարձումի, գրաւի, երաշխաւորութեան նուէրի, ընկերութեան վերաբերեալ օրէնքներ։ Այս գիրքերը իրենց տեսակին մէջ միակ ըլլալով կը կազմեն Օսմ. կայս. կառավարութեան ընթացիկ օրինաց ամբողջ հաւաքածոն։

Կը գտնուի ամէն գրավաճառաց քով։

Գին Ա. հատորի 10 ղշ.։

Գին Բ. հատորի 10 ղրշ.։

Գաւառաց եւ դպրոցաց համար մեծ զեղչ կայ. մեծաքանակ ուզողները հաճին դիմել հեղինակին գրասենեակը. Պոլիս, Սուլթան Համամ, Թէրզագըլտան, Թիւ 13-14։ 8—1

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԻԴ. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ 1904-1905

Վարժարանիս ԻԴ. տարեշրջանը կը սկսի յառաջիկայ Սեպտեմբեր 1ին։ Նորեկ աշակերտաց մուտքի քննութիւնները տեղի կ'ունենան 30 և 31ին, իսկ դասերը կանոնաւորապէս կը սկսին Սեպտեմբեր 1ին։

Վարժարանս, Թոշակաւոր գիշերօթիկ աշակերտներու ընդունելութեան համար, երկու տեսակ պայման ունի։

Ա. Պէտք վճարել

Միանուագ մուտք 3 օսմ. լիրա, տարեթոշակ 20 օսմ. լիրա. Արձակուրդի տուրք 1 օսմ. լիրա։ Ամբողջ ծախքը վարժարանիս վրայ։

Եւ կամ Բ.

Առանց մուտքի 12 օսմ. լիրա տարեթոշակ և 1 լիրա արձակուրդի տուրք պայմանաւ, սակայն որ աշակերտաց ծնողք հոգան իրենց զաւակաց զգեստ, կօշիկ, կարկատուքը, դասագրոց եւ դպրոցական այլ պիտոյից, մանճակալի եւ անկողնոյ, ինչպէս նաեւ դեղօրէից ծախքը. իսկ վարժարանս տայ սնունդ եւ ուսում եւ եւ հոգայ լուացքի, բժշկի ու բաղնիքի ծախքերը։

Ցերեկեայ թոշակաւորները պարտին վճարել 6 օսմ. լիրա։

Մանրամասն տեղեկութեանց համար ծնողք կամ պաշտպանք կրնան դիմել ի Կ. Պոլիս, Ազգ. Պատրիարքարանը կամ ի Կարին վարժարանիս Տեսչութեան։

Տեսչութիւն
ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

Կարին 20 Յուլիս 1904 5—2

ՀԱՅ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ՄԱՂՆԻՍԱ

Վարժարանիս Գ. տարեշրջանը պիտի սկսի յառաջիկայ սեպտ. 1/14ին։ Ցերեկայիններու տարեթօշակն է 10 մէճ.։ Գիշերօթիկներու տարեթոշակն է 12 Օսմ. ոսկի եւ 2 ոսկի ալ յաւելուածական գումար մը կ'առնուի դասագրքերու, գրիչի, թուղթի, լուացքի, բաղնիքի, սափրիչի ու ի հարկին բժշկի ու դեղի ծախքերուն համար, սոյն 14 ոսկիին կէսը պէտք է վճարել կանխիկ ու միւս կէսը յունվարին։

Վարժարանս ունի Կեդր. Ուսումն. Խորհրդոյ կողմնակաղ կանոնագրին և ժամանակիս պահանջումներուն համապատասխանող, նախնական և բարձրագոյն կրթութեան ծրագիր մը որով կը պատրաստէ ազնիւ նկարագրով եւ ուղղամիտ դաստիարակութեամբ զարգացած անհատներ ու կ'ուսուցանէ անոնց կրօնի եւ կարեւոր գիտութիւններ, գործնական տնտեսագիտութիւն, առողջաբանութիւն ու մարմնամարզ, նաեւ տաճկ. հայ. անգլ. եւ ֆրանս. լեզուները։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել վարժարանիս տեսուչ Պր. էֆ. Էօլմէզեանին։ Այս վարժարանին համար կուզուի օգտատար մը որ գիտնայ նաեւ անգլիերէն։ 10—3

ՌՕՊԵՐԴ ԳՈԼԷՃ

Վարժարանիս յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի սեպտ. 2/15ին։ Կարգադրութիւններ եղած են վաճառականական ուսումը բարձացուած կատարելութեամբ աւանդելու համար։ Վարժարանին մասնաւոր բժիշկը, ուսանողներու առողջութեան, մարմնամարզներուն եւ խաղերուն, ինչպէս նաեւ վարժարանին ընդհանուր առողջապահական վիճակին վրայ կը հսկէ։ Մարմնամարզի նոր եւ գեղեցիկ մասնաւոր շէնք մը կառուցուած է նորոգապէս, իր մէջ ունենալով մարմնամարզի ամէն տեսակ գործիքներ՝ վերջին դրութեանց համաձայն։ Երկու տարիէ ի վեր բացուած է նաև փոքր տղոց յատուկ նոր շէնք մը՝ ուր կ'ընդունուին մինչեւ 10 տարեկան աշակերտներ։ 20—12

ՉԱՎՈՒՇ ՕՂԼՈՒԻ
ՍԻԳԱՌԻ ԹՈՒՂԹ
ԹԻՒ 14 ԹԻՒԹԻՒՆ ԿԷՕՄՐԻԿԻ ԹԻՒ 14

Այս սիգառի Թուղթերը որոնք խառնիս նշանը կը կրեն, իրենց ընտիր տեսակութեան հետեւանօք մեծ յաջողութիւն գտած ըլլալով, շատ մը կեղծերը երեւան ելած են, կեղծարարներու դէմ օրինական միջոցներ ձեռք առնուած են թէեւ, բայց կը յանձնարարուի յարգոյ յաճախորդներուն ալ, որ մասնաւոր ուշադրութիւն ընեն նոյն Թուղթերու տուփին, ինչպէս նաեւ Թիւթիւն Կէօմրիւկի Թիւ 14, մեր վաճառատան յատուկ վաճառանիշին, որովհետեւ ծխավաճառները ամենք աւելի առատ շահելու փափաքով, յաճախորդները կը խաբեն, եւ մեր ընտիր ու զուտ Թուղթին տեղ վար տեսակ և կեղծ Թուղթեր քաշել կ'աշխատին։ Ամէն պարագայի մէջ կրկին ու կրկին կը յանձնարարուի մասնաւոր ուշադրութիւն ընել խառնիս նշանին, և Թիւ 34 Թիւթիւն Կէօմրիւկի պողոտային վրայ իր վաճառատան վաճառանիշին։ 78—72

ԽԱՃԻՆԷԼԻ ԽԱՍՍԱՐ ՇԱՀԱՆԷ

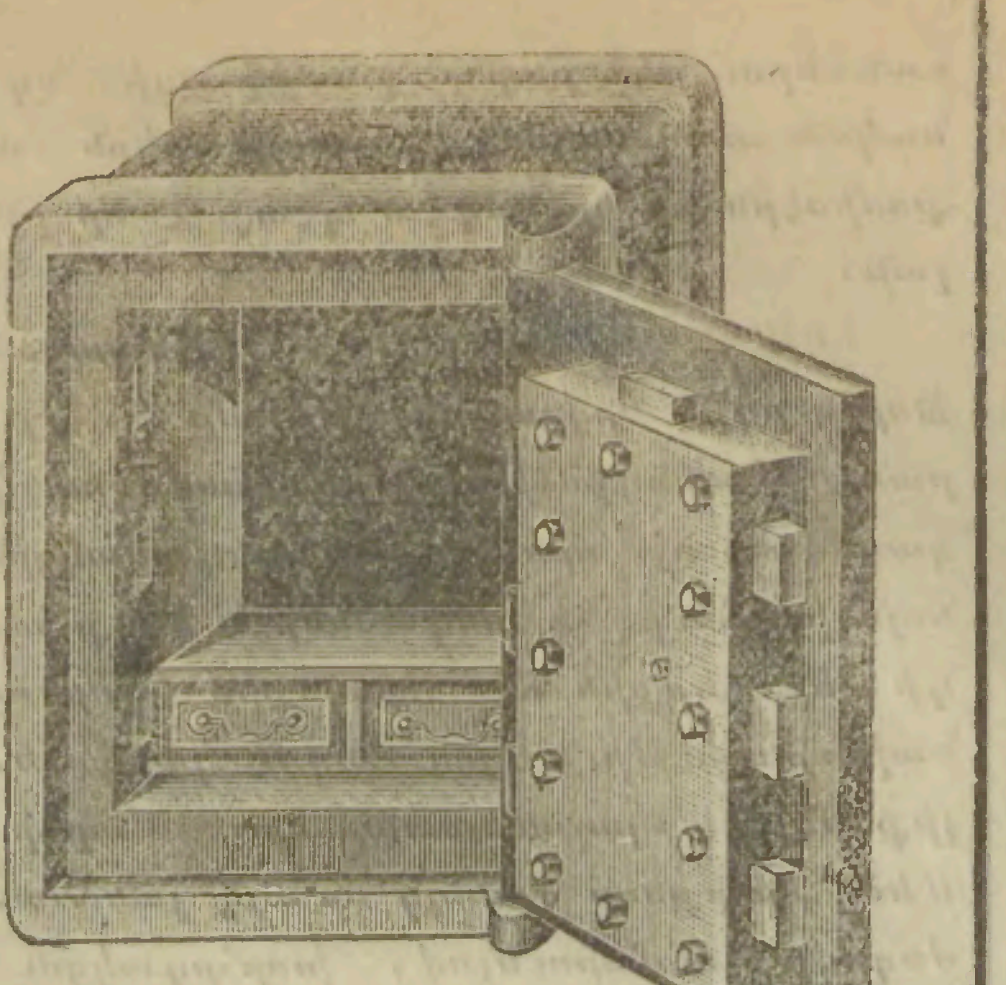
Խաճինէլի Խասսար Շահանէսէ միւպայէա օլընաճագ Թրիէօթէ չէքէրինին Թալիպի էօհալէսինաէ Թէզգյըրէր իթիկինինէ, մահալ հալը բուլմընին 18ին. ճի չարշէնպէ կիւնիւնէ գատար երկաթիւլ Թէնդիրի պիւլիւմուպուլ, եէվմի մէզքուրտա իքեալէ գաթիյէսի իճրա գըլընաճաղընտան, իթայա Թալիպ օլանլարըն Թէէմինաթ աքչէսինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէյի միւսթէհսիպէն եէվմը մէզքուրտա նիհայէթ սաաթ 9ա գատար Խաճինէլի ճէլիլէլի միւլթիզիմլիքին կէլմէլէրի

Ֆի 14 աղուսթոս սէնէ 320 3—2

ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ
ՄԵԾ ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ պատրաստ և չափու վրայ հանդերձներու, Կ. Պոլիս Սուլթան Համամ, Հավուզլը խանի մօտ, Թիւ 25։

Այս վաճառատան հիմնադիրն, Արտակ Մօսիկեան, տարիներէ ի վեր, իր ուղղամտութեամբ յաճախորդներուն վստահութիւնը և համակրութիւնը գրաւած ըլլալով և փափաքելով իր գործառնութիւններն աւելի ընդարձակել, իրեն ընկեր-եղբայր առած է Վահան Տամլամաճեան անուն փորձառու երիտասարդն։ Երկու ընկերներ պիտի աշխատին, պիտի ջանան իրենց բազմաթիւ յաճախորդներու գոհունակութեանն արժանանալ և իրենց նշանաբանն պիտի ըլլայ՝ ճշդապահութիւն և աժան ծախել շատ ծախելու համար, ինչ որ ասկէ առաջ Արտակ Մօսիկեանի ուխտն էր։ Վաճառատան մէջ հրապարակին վրայ նմանը չտեսնուած վարպետ ձեւող մը միշտ ներկայ է և պաշտօն ունի հսկել թէ պատրաստ և թէ յանձնարարուած հանդերձեղէնաց լաւ և անթերի պատրաստութեան։ Կը խնդրուի ազնիւ յաճախորդներէն չմոռնալ Հաճի Շահինի յիշել թէ միայն այս վաճառատունն է որ ինքնօգնութեամբ վերիմուած է, «Ալլահ պէրէքէթ վէրսին»ի գործնական գաղափարով։

Նոյեմբեր 1էն մինչեւ մայիս 1 վաճառատունն կիրակի օրերն բաց է։ Մէկ Թիւ 2 գրչ. տակարկելթիւն չկայ։

Անգլիոյ ԹՕՄԱՍ ՍՔԻՏՄՈՐ Տան դրամարկղները, որոնք պողպատէ շինուած են, կատարելապէս կը դիմանան կրակի ու հրդեհի դէմ։ Այս դրամարկղները անգլիական միւս դրամարկղներէն 40% աւելի աժան են։

Դիմել՝ Պ. Ճօրճ Պէյքըր եւ Որդի, Խորասանճի խան, Սիրքէճի, Պոլիս։

Սքիտմոր դրամարկղները կը գործածուին անգլիական կառավարութեան զանազան պաշտօնատուններուն եւ վարչութիւններուն կողմէ։ 50—15

ՏՔԹ. Յ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
Մասնագէտ բժիշկ, մորթի, գաղղիական ախտի, այրերու և կիներու ծննդական գործարաններու եւլն, հիւանդութեանց

Յիշեալ բժիշկը որ 15 տարի շարունակ պաշտօնավարած է Գասթէմոնիի Նահանգին հիւանդանոցներուն մէջ, ուր վերոյիշեալ հիւանդութիւնները այնչափ տարածուած էին, եւ որ հինգ տարի չափ ալ Եւրոպայի այդ կարգի հիւանդութեանց յատուկ նշանաւոր հիւանդանոցներուն մէջ ուսումնասիրութիւններ կատարած եւ գործնական փորձեր կրած է, եւ այս կերպով նոյն հիւանդութիւններու բուժման ամենավերջին մեթոտներուն մէջ ձեռնհասութիւն ձեռք բերած, այժմ հաստատուած է Բերա, Պլօյիւք Բարմաք գարու, Թիւ 10, եւ կէսօրէն մինչեւ ժամը 11 կը գտնուի Պահճէգաբու Բիւյիւքեան դեղարանը, ուր կը դարմանէ վերոյիշեալ հիւանդութիւնները, որչափ ալ հինցած ըլլան։ 100—43

Ուրբաթ օրերը ձրի աղքատները։

ԴԵՂՆԱԾ ՄԱԶԵՐԸ ԵՒ ՄՕՐՈՒՔԸ
շուտով իրենց բնական գոյնը կը ստանան, երբ գործածէք

VITEK'S NUCINը

Գործարանին վաճառանիշը վաւերացուած է կառավարութենէն։ Մէկ սրուակը գործածութեան պատուէրներով մէկտեղ, կ'արժէ 2.25 ֆր.։ Իտէալ միջոց մը՝ մազերը ներկելու համար։ Ոչ վնասակար է, ոչ ալ ճարպոտ և չի կորսնցներ իր գոյնը։ Մեծ յաջողութեամբ Աւստրիա և Գերմանիա ներմուծուած է տարիներէ ի վեր։

Կը ծախուի դեղարաններու, դեղագործարաններու և անուշահոտութեանց վաճառատուներու մէջ։ Մեծաքանակ գնելու համար դիմել Վիէննա, S. Albahary & Cie հասցէին։ 10—8

ՅԱԿՈԲ ՏԻԼԻՄԷԹԻՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.
Պոլիս Մահմուտ Փաշայի գլուխը, 271

Վաճառատանս մէջ կը ծախուին հարսնիքի համար ամէն տեսակ շաքարեղէններ եւ ըմպելիներ, ինչպէս նաեւ երեկոյթներու եւ անուան տօնախմբութեան օրերու համար տեսակ տեսակ շաքարներ եւ ըմպելիներ։

Անուշեղէններու յատուկ գործարանը ալ ունենալով վաճառատանս, յանձնարարուած անուշները եւ զանազան շաքարեղէնները մեծ ուշադրութեամբ կը պատրաստուին վաճառատանս մէջ։ Կը գտնուին նաեւ ֆոնտան եւ ուրիշ տեսակ շաքարներու ճոխ մթերքներ։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք մեծ փութով կը կատարուին։ Գիները շատ աժան են։ 104—73

ՈՒԷՍԹԸՐՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎ. ԸՆԿ.
ՀԻՄՆԵԱԼ 1851ԻՆ

Հատուցուած վնասներու գումարը	Անգլ. ոսկի 6,000,000
Պատրաստ դրամ և տարեկան հասոյթ	» » 1,250,000
Վճարեալ դրամագլուխ	» » 410,000

[illegible] 100,000էն աւելի է

ՈՒԷՍԹԸՐՆ Ընկ.ը հրդեհի դէմ ամէն կարգի գործեր կ'ապահովագրէ, Վնասները տեղւոյն վրայ և անմիջապէս կը հատուցանէ։

Տնօրէն Թուրքիոյ գործակալութեան, ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Պոլիս, Սուլթան համամ Բասթժ Գաթըրճը օղլու

Գաւառաց մէջ գործունեայ եւ պատուաւոր գործակալներ կը փնտռուին

ԾԱՆՕԹ.— Տեղւոյս էն ծանօթ Ֆրանս. եւ Գերմ. ընկերութեանց պատրաստ գոյքը՝ իրենց հասոյթին հետ բաղդատմամբ 100%էն աւելի չէ, մինչդեռ «Ուէսթըրն»ինը 125% է, ինչ որ գերազանց երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ իր մրցակցաց վրայ 50.17

ՖԷՆԻՔՍ ՕԹՐԻՇԻԷՆ
ԿԵՆԱՑ. ՀՐԴԵՀԻ, ԾՈՎՈՒ
ԿԱՅՍ. ԹԱԳ. ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ՎԻԷՆՆԱ, 1860ԻՆ

Գրասենեակ Հաճօբուլօ խան, Թիւ 52, 53, 54, 55, 56

ԼԻԱԶՕՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ Գ. ՖԷՐԱՏԵԱՆ

Ֆէնիքս Օթրիշիէն Ընկերութեան կենաց ապահովագրութեան օրինակ մը. 35 տարեկան մէկը որ կուզէ ապահովագրուիլ Ֆէնիքս Օթրիշիէն ընկերութեան 20000 ֆր.ի և քսանըհինգ տարուան համար, տարեկան 925.80 ֆրգ. պիտի վճարէ և պայմանաժամուն պիտի ստանայ 31266 ֆրգ. հնչուն դրամ ամբողջովին։ Իսկ եթէ մեռնի, զոր օրինակ 10 տարիէն, իր ժառանգորդները անմիջապէս պիտի ստանան 21314.62 ֆր.։

Այս ամէն գումարները ԱՆՈՒԱՆԱԿԱՆ չեն, այլ ԻՐԱԿԱՆ, և Ֆէնիքս Օթրիշիէն ընկերութիւնն այս գումարներուն վճարումը կ'երաշխաւորէ։ 50.10

ՊԱԼՔԱՆ
ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱԶԳ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. Ի ՍՕՖԻԱ
Դրամ. ոսկ և պահեստի գումար ֆր. 7.500.000

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆԵՐԸ

Գրետի Լիօնէ	Կ. ՊՈԼԻՍ	Անկլօ Աւստրիէն Պանք	ԼՈՆՏՈՆ
Օսմ Կայս. Պանքա	ՓԱՐԻԶ	Անկլօ Էճիբշըն Պանք	ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ
Տիօյչ Պանք	ՊԵՐԼԻՆ	Պանք Նասիօնալ	ՍՕՖԻԱ

Պալքան Ընկերութիւնը թէ Կ. Պոլսոյ եւ թէ գաւառներու մէջ խիստ դիւրամատչելի պայմաններով ՀՐԴԵՀԻ, ԿԵՆԱՑ եւ ԾՈՎԱՅԻՆ ապահովագրութիւններ կը կնքէ, եւ պատահած վնասները տեղւոյն վրայ անմիջապէս կը հատուցանէ։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ համար Ընդհ. գործակալ՝ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ,
Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի դէմ Թահտապրուն խան 30—15

ՍԻՆԿԷՐ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ
THE SINGER Manufacturing Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները՝ զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակները ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ԲՈՎԱՆԴԱԿ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ

Ընկերութեան ընդհանուր կեդրոնատեղին է Բերա, Մեծ-Փողոց Թիւ 34, կրկին Սարգիս պէյ Տիւզեանի տանը։

ԲԵՐԱ(Շիտակ Ճամբայ, Պօն-Մարշէի դիմաց Թիւ 343 և 343կրկին։
(Շիտակ Ճամբայ, Կալաթա Սէրայի Լիսէին դիմաց։
ՂԱԼԱԹԻԱ(Սինկէր խան Թիւնէլին եաեւ։
(Թրամուէյի կայարանին դիմաց։
ՊՈԼԻՍ(Սուլթան Համամ Թիւ 2։
(Սուլթան Պայազիտ Թրամուէյի կայարանին դէմ Թիւ 13։
ՍԿԻՒՏԱՐ(Զարչը Պօյու Թիւ 120։

10.3

ԹԵՐԹՕՆ «ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի (152

ՄԱՐՍԷԼ
ԿԱՄ
ԳԱՂՏՆԻՔ ՆՈՐ ԲԱՐԻԶԻ
ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ
1.

Ռաթիկնօտաւնէն բաժնուելէն ի վեր Մարսէլ Պ. Շամպանէն տեղեկութիւն չէր առած, բայց վայրկենէ վայրկեան անկէ գալիք լուր մը կը սպասէր, որպէս զի անոր ընկերանար՝ կատարելիք խուզարկութիւններու միջոցին։

Հետեւաբար գոնէ մէկ քանի ժամ իր բարեկամներուն հետ անցընելու համար, որոշած էր կիրակի օրը անոնց հետ ճաշել։

Զանոնք չէր կրնար իր տանէն ուրիշ տեղ տեսնել. հետեւաբար այդ օրը անոնց առլէք այցելութեան մեծ կարեւորութիւն կուտար։

Սէսիլի անձնակը երթալու համար առանցուղէն վեր ելլելու տանը Տիկին Ալէքսիի հետ ունեցած տեսակցութիւնը իրեն շրջահայեաց ըլլալու պէտք զգացնել տուած էր, եւ գործաւորուհի աղջկան պատիւը պաշտպանելու համար որոշած էր ալ հոն չերթալ։

Ալպէյ փողոց՝ Սէսիլի տունը երթալը կրնար կնոջական կարգ մը տուարկութիւններու տեղի տալ։ Վաճառորդուհի կնոջ պէս կարգ մը կիներ կային՝ որոնք բամբասանքին պաչը չէին թող տար, եւ պզտիկ պատրուակի մը կը նայէին, իրենց բերանը բանալու համար։

Գալով Սավինիէնի, շատ քիչ անգամ կ'երթար ան Սէսիլի տանը, այն պատճառով որ Պառոն տը Կոնտոյի Պանքան մտնելէն ի վեր օրական 16 ժամ կ'աշխատէր, եւ, դրամատունէն դուրս ելլելէն ետքը, ալ ժամանակ չէր ունենար իր նշանածին տանը երթալու։

Միւս կողմէ, պարոն տը Գօլըրտօ ալ չէր կրնար տեսնել Սավինիէնը։ Չէր ալ համարձակեր պահանջելու որ ան իր քունի ժամերէն զոհելով զինքը տեսնելու երթայ Էօրոբ փողոցը։ Ինք եթէ ուզէր՝ կրնար ցերեկները Պ. տը Կոնտոյի դրամատունը երթալով տեսնել իր պաշտպանեալը, եւ սակայն պարոնանդէսին գիշերէն ի վեր, որ ատեն քիչ մնացեր էր որ իր բարեկամին՝ Տոմինիքի կեանքը վտանգուէր, զզուանք կը զգար Պ. տը Կոնտոյէն, և անոր թէ՝ դրամատունը, եւ թէ տունը երթալ չէր ուզեր։

Չէր մոռցած նաեւ անոր կնոջմէն, որուն ընթացքը լաւ տպաւորութիւն չէր թողած իր վրայ, ինչպէս նաեւ անոր աղջիկէն Նօէմիէն, որուն անպատշաճ խօսակցութիւնը, ի մասնաւորի Տորթիս ընտանիքին նկատմամբ զրպարտութիւնները շատ տգեղ կը գտնէր։

Վերջապէս Մարսէլ՝ որոշած էր իր պաշտպանեալին սիրոյն համար բաւէն չխզել իր յարաբերութիւնները պարոն տը Կոնտոյի հետ, այլ տարին երկու երեք անգամ միայն պիտի երթար անոր տունը։

Թէեւ պարոն տը Կոնտոյի կողմէ արտադրութեան եղած հրաւէրը ընդունած էր, բայց այդ ալ միմիայն Սավինիէնի օգտին համար էր։

Պառոնը ամէն օր կը տեսնէր Մարսէլը քլիւպին մէջ եւ հոն հրաւիրած էր զայն ուրբաթ օրուան արարողութեան հանդէսին, որ սարքուած էր իր ամէնէն երեւելի յաճախորդներուն համար։

Մարսէլ այն կիրակին որ իր տունը սեղանի հրաւիրած էր Սավինիէնը եւ Սէսիլը, ուրիշ բանով զբաղիլ չէր ուզեր. եւ սիրտը շատ նեղացաւ երբ գող ընտանեաց Ֆիլիբին տեղ անցած նոր պաշտօնեան, տասուն եկաւ իմաց տալու իրեն թէ Պ. Ըանէօթ տը Կանտօ զինքը տեսնել կ'ուզէ։

Բալիֆօռնիացին կ'ուզէր դուռը չբանալ պառոնին աղուն։ Բայց նկատելով որ գործի համար եկած էր, և յուսալով որ խօսակցութիւնը կարճատեւ կ'ըլլար, որոշեց ընդունիլ զայն։

Ըանէօթ Մարսէլի ներկայանալուն՝ անհամբեր ու անտեղի յառաջագանով մը սկսաւ խօսք բանալ, բայց երբ Մարսէլ ուզեց հասկնալ թէ ի՛նչ էր այցելութեան նպատակը, Ըանէօթ յայտնեց թէ 2 հազար ոսկիի փոխառութիւն մը ընել կը փափաքէր։

Ըանէօթ քլիւպին մէջ չէր շահած խաղէն, թէեւ ինք հակառակը կը յաւակնէր, մինչ որ սատկարանին մէջ ըրած պարտքերուն ալ ժամանակը հասած էր։

Մարսէլ պէտք չեղաւ որ այցելուն իրեն կարգ մը բացատրութիւններ տայ իր պարտաւորութեան եւ ուղղամտութեան վրայ, եւ վեհանձնաբար հանեց տուաւ ուզուած գումարը։ Որովհետեւ Սավինիէնի բաթուհին աղուն իրեն երախտապարտ ընելուն մէջ շահ կը տեսնէր։

Արդարեւ Ըանէօթ ալ վերջին ծայր երախտապարտ կը զգար ինքզինքը, և յայտարարեց թէ պատրաստ է ամէն զոհողութիւն ընելու։ Իր հօրմէն սատակ վեհանձն ընթացք մը չէր տեսած։ Պառոն տը Կոնտօ որ իր ամէն գործերուն մէջ սեղանաւորի մը պէս կը վարուէր, սեւէ մէկուն նոյնիսկ հարիւր ֆր. չէր տար առանց փոխարէնը ստացագիր մը առնելու։

Բնական էր ուրեմն որ Ըանէօթ Մարսէլի այս ազնիւ ընթացքին հանդէպ չթերանար իր շնորհակալութիւնները յայտնելու մէջ։

Նոյնիսկ մեկնելու ատեն ալ կը շարունակէր տակաւին իր շնորհակալութեան զգացումները յայտնել, երբ սանդուղին վրայ Սավինիէնն ու իր նշանածը տեսնելով, այլեւս բաժնեց Մարսէլը ու մեկնեցաւ։

Մարսէլ որ մինչեւ սանդուղին գլուխը ճամբած էր Ըանէօթը, դիմաւորեց Սավինիէնն ու Սէսիլը, եւ սիրտալի ընդունելութիւն մը ըրաւ անոնց։

(Շարունակելի)